

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**SPECIFIKA ČINNOSTI ORGÁNU SOCIÁLNĚ-
PRÁVNÍ OCHRANY DĚTÍ V PROSTŘEDÍ RODIN
S VÝSKYTEM DOMÁCÍHO NÁSILÍ V OKRESE
PŘÍBRAM**

Autor práce: Kristýna Dolejšová, DiS.

Studijní program: Veřejná správa

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: Mgr. Zuzana Kocíková MBA, LL.M.

Katedra: Katedra managementu veřejné správy

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Kristýna Dolejšová, DiS.

Studijní program: Veřejná správa

Forma studia: Kombinovaná

Místo studia: Příbram

Název bakalářské práce: Specifika činnosti Orgánu sociálně-právní ochrany dětí v prostředí rodin s výskytem domácího násilí v okrese Příbram

Název bakalářské práce v anglickém jazyce: Specific Features of Social and Legal Child Protection Authority Work in Families Affected by Domestic Violence in the Příbram District

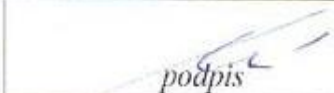
Katedra: Katedra managementu veřejné správy

Vedoucí bakalářské práce (jméno a příjmení, včetně titulů): Mgr. Zuzana Kocíková, MBA, LL.M.

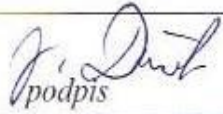

Datum zadání bakalářské práce (měsíc, rok): prosinec 2025

Cíl bakalářské práce:

Hlavním cílem je zhodnotit efektivitu současné intervenční praxe Orgánu sociálně-právní ochrany dětí v okrese Příbram při řešení domácího násilí a navrhnout opatření pro eliminaci zjištěných systémových či procesních nedostatků. Dílčím cílem je verifikovat úroveň součinnosti OSPOD s dalšími orgány veřejné správy a intervenčními službami a formulovat doporučení pro optimalizaci mezioborové spolupráce.

Student: Kristýna Dolejšová, DiS.	24.12.2025 datum	 podpis
Vedoucí práce: Mgr. Zuzana Kocíková, MBA, LL.M.	9.12.2025 datum	 podpis

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	14.1.2026 datum	 podpis
Prorektor pro studium a vnitřní záležitosti: doc. PhDr. Miroslav Sapík, Ph.D.	14.1.2026 datum	 podpis
Rektor: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	14.1.2026 datum	 podpis

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucí a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Děkuji vedoucí bakalářské práce Mgr. Zuzaně Kocíkové MBA, LL.M. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

DOLEJŠOVÁ, K. *Specifika činnosti Orgánu sociálně-právní ochrany dětí v prostředí rodin s výskytem domácího násilí v okrese Příbram: bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2026. 53 s. Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Zuzana Kocíková MBA, LL.M.

Klíčová slova: domácí násilí, ochrana nezletilých, orgán sociálně-právní ochrany dětí, mezioborová součinnost, veřejná správa

Předložená bakalářská práce se věnuje analýze činnosti Orgánu sociálně-právní ochrany dětí v náročných situacích spojených s výskytem domácím násilím. Důraz je kladen na propojení teoretických poznatků s reálným výkonem veřejné správy, čemuž odpovídá struktura práce rozdělená na část teoretickou a metodickou.

Teoretický rámec práce poskytuje pohled na domácí násilí, jeho různé podoby a legislativní rámec, ve kterém se ochrana dětí pohybuje. Pozornost je věnovaná také dopadům násilí na vývoj dítěte a postavení Orgánu sociálně-právní ochrany dětí jako klíčového aktéra v systému veřejné správy, včetně mechanismů mezioborové spolupráce.

V rámci praktické části práce byl aplikován kvalitativní výzkumu, který sloužil k hodnocení praxe OSPOD v okrese Příbram. Pozornost byla zaměřena na mezioborovou spolupráci a na specifické aspekty výkonu sociálně-právní ochrany dětí.

ABSTRACT

DOLEJŠOVÁ, K. *Specific Features of Social and Legal Child Protection Authority Work in Families Affected by Domestic Violence in the Příbram District: Bachelor Thesis*. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2026. 53 pgs. Supervisor: Mgr. Zuzana Kocková, MBA, LL.M.

Key words: domestic violence, protection of minors, Social and Legal Child Protection Authority, interdisciplinary cooperation, public administration

This bachelor's thesis focuses on a comprehensive analysis of the activities performed by the Child Social and Legal Protection Authority (OSPOD) when intervening in crisis situations involving domestic violence. The primary emphasis is placed on the integration of theoretical frameworks with the practical execution of public administration. Accordingly, the structure of the thesis is divided into two main sections: theoretical and methodological.

The theoretical part provides an in-depth perspective on the phenomenon of domestic violence, outlining its various manifestations and the legislative environment governing child protection. Significant attention is also devoted to the impact of violence on child development and the role of OSPOD as a central coordinator within the public administration system, including the mechanisms of interdisciplinary cooperation.

In the practical section, a qualitative research approach was employed to evaluate the professional practice of OSPOD within the Příbram district. The investigation specifically targets the effectiveness of inter-agency collaboration and the unique aspects of child social and legal protection in this specific regional context.

Obsah

Úvod.....	9
1 Cíl a metodika bakalářské práce	11
2 Sociální správa a postavení OSPOD v systému veřejné správy.....	12
2.1 Teoretické vymezení veřejné správy a sociální správy.....	12
2.1.1 Vymezení a specifika sociální správy	13
2.1.2 Úkoly sociální správy a sociální cíle.....	13
2.2 Organizační a kompetenční ukotvení OSPOD.....	13
2.3 Základní kompetence a cílová skupina	14
2.4 Administrace a povinnost mlčenlivosti	15
2.5 Právní rámec sociálně-právní ochrany dětí.....	15
2.6 Standardy kvality	17
3 Specifika postupů OSPOD a řízení mezioborové kompetence ve veřejné správě	18
3.1 Organizační rámec a principy v sociálně-právní ochraně dětí	18
3.2 Hlavní zásady sociálněprávní ochrany dětí.....	19
3.3 Postavení sociálního pracovníka na OSPOD	20
4 Dítě jako oběť domácího násilí	22
4.1 Definice a znaky domácího násilí	22
4.2 Klasifikace forem domácího násilí a jeho symptomy	23
4.3 Psychologické aspekty násilí v rodinném systému	24
4.4 Dítě v traumatu domácího násilí	25
4.5 Dopady domácího násilí na školní fungování a role školy při detekci	26
5 Metodika výzkumu.....	28
5.1 Výběr respondentů	28
5.2 Průběh sběru dat.....	28
6 Analýza dat	29
6.1 Kódování rozhovorů.....	29

6.1.1	Analýza rozhovoru se sociální pracovnící č. 1 z OSPOD Dobříš.....	29
6.1.2	Analýza rozhovoru se sociálním pracovníkem č. 2 z OSPOD Dobříš.....	32
6.1.3	Analýza rozhovoru se sociální pracovnící č. 3 z OSPOD Dobříš.....	34
6.1.4	Analýza rozhovoru se sociální pracovnící č. 4 z OSPOD Dobříš.....	36
6.1.5	Analýza rozhovoru se sociální pracovnící č. 5 z OSPOD Dobříš.....	38
6.1.6	Analýza rozhovoru se sociální pracovnící č. 6 z OSPOD Sedlčany	41
6.1.7	Analýza rozhovoru se sociální pracovnící č. 7 z OSPOD Sedlčany	43
7	Zhodnocení výzkumu.....	46
7.1	Komparativní analýza	46
7.2	Návrhy a doporučení pro praxi.....	46
	Závěr.....	47
	Seznam použitých zdrojů	49
	Seznam zkratk	52
	Seznam příloh.....	53

Úvod

Tato bakalářská práce se zabývá problematikou výkonu sociálně-právní ochrany dětí v případech domácího násilí se specifickým zaměřením na mezioborovou spolupráci v okrese Příbram. Domácí násilí představuje velmi závažný zásah do lidského života a má fatální dopady na psychosociální vývoj nezletilých dětí. Ty jsou v násilném prostředí traumatizovány nejen jako přímé oběti ale i jako svědci, a to v praxi vyžaduje specifický přístup odborníků. Právě ochrana práv a zájmů dítěte, které je nuceno v násilném prostředí vyrůstat, tvoří ústřední bod zkoumané problematiky a vymezuje tím směr celé práce.

V posledních letech se problematika domácího násilí zesiluje, a to nejen z důvodů společenských změn, ale také díky větší citlivosti veřejnosti k projevům agrese v soukromé prostředí. Současné pojetí sociálně-právní ochrany dětí již vnímá dítě žijící v násilné domácnosti jako subjekt, jehož právo na bezpečí a zdravý vývoj má přednost před snahou udržet rodinu pohromadě za každou cenu. Z tohoto důvodu se právní a sociální systémy musí průběžně přizpůsobovat novým formám ohrožení, které souvisejí s dynamickým vývojem rodinného práva. Tento proces klade vysoké nároky na odbornou připravenost institucí, které jsou odpovědné za ochranu nejzranitelnějších skupin obyvatelstva.

Práce Orgánu sociálně-právní ochrany dětí (dále jen OSPOD) při řešení domácího násilí je velmi specifická a komplexní. Pro sociální pracovníky je nezbytné, aby měli propojené poznatky z oblastí sociální práce, práva a psychologie, přičemž prioritou zůstává ochrana zájmů dítěte, ale i sledování dynamiky rodinných vztahů, míra ohrožení a možností intervence. V těchto situacích často čelí složitým rozhodnutím, která mohou zásadně ovlivnit další vývoj rodiny, a především život dítěte.

Z hlediska struktury je práce rozdělena do sedmi hlavních kapitol, které na sebe chronologicky navazují. Po úvodním vymezení tématu se první kapitola věnuje stanovení cílů a metodice práce. Druhá a třetí kapitola se zaměřují na postavení OSPOD v systému veřejné správy, jeho kompetence, právní zakotvení a standardy kvality. Čtvrtá kapitola tvoří teoretický základ pro pochopení pojmu domácí násilí, jeho forem a dopadů na psychiku dítěte. Pátá kapitola detailně popisuje metodologii výzkumného šetření, na kterou navazuje šestá kapitola s analýzou dat. Závěrečná kapitola, přináší celkové zhodnocení výzkumu, komparativní analýzu poznatků a formuluje návrhy a doporučení pro zefektivnění praxe.

Zajištění bezpečného prostředí pro zdravý vývoj dítěte je prioritním úkolem každého moderního státu. Tato bakalářská práce vznikla z potřeby prozkoumat specifika reálné praxe OSPOD v okrese Příbram. Důraz je zde kladen na analýzu součinnosti mezi sociálními pracovníky a dalšími subjekty veřejné správy, zejména Policií ČR a soudy. Hlavním záměrem je identifikovat bariéry v systému pomoci, které zpomalují včasnou reakci.

Přínosem této práce je hlubší porozumění specifikům práce OSPOD a identifikace možných opatření, která by mohla přispět ke zkvalitnění ochrany dětí v těchto rizikových situacích. Zároveň může přispět k hlubšímu porozumění problematice domácího násilí v kontextu veřejné správy.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Hlavním cílem této bakalářské práce je zhodnotit efektivitu současné intervenční praxe Orgánu sociálně-právní ochrany dětí v okrese Příbram při řešení domácího násilí a navrhnout opatření pro eliminaci zjištěných systémových či procesních nedostatků. Dílčím cílem je verifikovat úroveň součinnosti OSPOD s dalšími orgány veřejné správy a intervenčními službami a formulovat doporučení pro optimalizaci mezioborové spolupráce. Pro naplnění stanovených cílů bude zvolena kvalitativní metoda sběru dat formou polostrukturovaných rozhovorů.

Teoretická část je zaměřena na vymezení základních pojmů týkajících se sociálně-právní ochrany dětí v oblasti domácího násilí. V první části je vymezena sociální správa a postavení OSPOD v systému veřejné správy, včetně popisu organizačního ukotvení a právního rámce OSPOD. Dále bude teoreticky popsáno domácí násilí, jeho odborná definice, charakteristické znaky a právní ukotvení. Pozornost bude věnována i postavení dítěte v rodině zasažené domácím násilím a rovněž poukazuje na mezioborovou spolupráci jednotlivých subjektů

Metodická část práce zahrnuje kvalitativní výzkum realizovaný pomocí polostrukturovaných rozhovorů se sociálními pracovníky z OSPOD Dobříš a Sedlčany. Rozhovory byly zaměřené na klíčové okruhy související s hlavními cíli této práce. V rámci rozhovoru byla pozornost věnována zejména specifikům prvního kontaktu s rodinou, hodnocení legislativní nastavení, analýze dostupnosti návazných služeb v daném regionu a podstatnou část rozhovoru tvořila reflexe mezioborové spolupráce. Získaná data byla následně vyhodnocena pomocí metody kódování. Tento postup umožnil identifikovat postupy OSPOD, pojmenovat konkrétní bariéry a vyhodnotit funkčnost pomoci. Výsledná data nabízejí komplexní pohled na realitu sociální práce v oblasti domácího násilí.

2 Sociální správa a postavení OSPOD v systému veřejné správy

Veřejná správa představuje organizované spravování veřejných záležitostí, jako jeden z projevů výkonu státní moci. Cílem je zajišťovat veřejný pořádek, ochranu práv a naplňovat veřejný zájem. V českém systému má veřejná správa dvě podoby: státní správu a územní samosprávu, přičemž orgán sociálně-právní ochrany dětí vykonává přenesenou působnost státu.¹

2.1 Teoretické vymezení veřejné správy a sociální správy

Ačkoliv právní řád České republiky neposkytuje jednotné zákonné ukotvení pojmu veřejná správa, bývá obvykle pojímána jako komplexní systém činností a procesů. Tyto procesy jsou státem či jeho institucionálním aparátem řízeny, regulovány a garantovány s cílem efektivně spravovat a organizovat veřejné záležitosti, které jsou vždy odvozeny od naplňování veřejného zájmu.

V kontextu veřejné správy je klíčové, že nositelem správy jsou veřejné korporace (stát a samosprávné celky), které za výkon správy nesou odpovědnost. Tyto korporace nemohou jednat samy, ale využívají k tomu vykonavatele – pověřené fyzické osoby (úředníky) a orgány, jejichž jednání je vždy přičitatelné příslušnému nositeli. Vykonavatelé jsou řízeni státem a konají vždy ve veřejném zájmu.

Vzhledem k šíři veřejného zájmu zahrnuje Veřejnou správu (dále jen VS) nespočet úkolů, přičemž pro tuto práci je klíčová sociální politika. Sociální správa je pak specializovaný subsystém VS, který má za úkol realizaci sociálního státu prostřednictvím specifických nástrojů a institucí, jako je právě Orgán sociálně právní ochrany dětí. Sociální správa zajišťuje výkon sociální politiky, organizaci sociálních služeb a sociálně-právní ochranu, jejíž podstatou je naplňování základních sociálních práv definovaných lidskoprávním rámcem sociální solidarity.²

¹ HEGER, Vladimír. *Komunikace ve veřejné správě*. Grada Publishing a.s., 2012. str. 41 ISBN 978-80-247-3779-9

² ŠÁMALOVÁ, Kateřina a VOJTÍŠEK, Petr. *Sociální správa: Organizace a řízení sociálních systémů*. Grada Publishing a.s., 2021. s. 25-38. ISBN 978-80-271-2195-3.

2.1.1 Vymezení a specifika sociální správy

Sociální správa představuje zvláštní odvětví veřejné správy, jejímž hlavním cílem je realizace sociální ochrany obyvatelstva na konkrétním území. Její specifika spočívají v nutnosti komplementární role různých subjektů: státní správy, samosprávy a soukromého sektoru. Klíčovou a dominantní úlohu v tomto systému však hraje státní správa, která má za úkol činnost ostatních složek regulovat a sjednocovat.

Veřejný zájem, jenž je předmětem sociální správy, je ukotven v sociálním právu. Sociální právo můžeme definovat jako tu část právního řádu, jejímž cílem je uplatnění a provedení základních sociálních práv občanů.

2.1.2 Úkoly sociální správy a sociální cíle

Primárním úkolem sociální správy je uspokojování sociálních potřeb, které vznikají jako reakce na ohrožení základních sociálních práv občanů. Kromě lidských práv, která tyto nároky definují, upravuje sociální právo také vlastní postupy a činnosti, které mají vést k vytváření podmínek pro naplňování těchto práv v praxi.

Mezi základní sociální cíle tak patří zajištění:

- přiměřených příjmů pro důstojný lidský život,
- ochrany zdraví a řádné péče v době nemoci,
- důstojného dětství, mateřství a stáří,
- přiměřené pomoci v sociální krizi a ochrana před nepříznivými sociálními vlivy.

OSPOD jako orgán sociálně-právní ochrany dětí je jednou z klíčových institucí, která se zaměřuje na naplňování práva dítěte na důstojné dětství a ochranu před nepříznivými sociálními vlivy.³

2.2 Organizační a kompetenční ukotvení OSPOD

OSPOD je klíčový výkonný článek sociální správy, jehož působnost je v České republice nastavena hierarchicky. Sociálně-právní ochrana je komplexní systém, který

³ ŠÁMALOVÁ, Kateřina a VOJTÍŠEK, Petr. *Sociální správa: Organizace a řízení sociálních systémů*. Grada Publishing a.s, 2021.s. 38-39. ISBN 978-80-271-2195-3.

vyžaduje komplementární činnost více subjektů. Mezi orgány sociálně-právní ochrany dětí patří:

- Ústřední orgán: Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV), které řídí výkon státní správy vydáváním právních předpisů a směrnic.
- Regionální orgány: Krajské úřady (které plní i funkci nadřízeného kontrolního a odvolacího orgánu vůči ORP) a Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí.
- Místní výkonné orgány: Obecní úřady obcí s rozšířenou působností (ORP), obecní úřady a újezdní úřady.

OSPOD je organizačně začleněn do struktury obce s rozšířenou působností a vykonává přenesenou působnost státní správy. Z principů sociálně-právní ochrany dětí (SPOD) vyplývá, že obecní úřady (obce s rozšířenou působností) mají nejvíce povinností, protože mají možnost bezprostředně sledovat ochranu práv dítěte se znalostí místních podmínek.

2.3 Základní kompetence a cílová skupina

Zákon č. 359/1999 Sb. o sociálně-právní ochraně dětí definuje dítě jako nezletilou osobu, přičemž sociálně-právní ochrana náleží všem dětem na území ČR bez ohledu na státní občanství. OSPOD se zaměřuje na situace, kdy je dítěti poskytována ochrana zejména proto, že:

- Rodiče dětí neplní své povinnosti plynoucí z rodičovské odpovědnosti, nebo naopak svá práva zneužívají či nevykonávají.
- Děti jsou ohrožovány násilím, ke kterému dochází mezi rodiči, nebo mezi jinými osobami odpovědnými za výchovu dítěte.
- Dítě se stalo obětí, nebo je zde podezření ze spáchání trestného činu, který ohrožuje jeho život, zdraví či mravní vývoj.

Sociálně-právní ochrana má za cíl ochranu práva dítěte na příznivý vývoj a řádnou výchovu, ochranu oprávněných zájmů, působení směřující k obnovení narušených funkcí rodiny a zabezpečení náhradního rodinného prostředí. Vůdčím pravidlem pro činnost orgánů je princip preventivního působení a hierarchické uspořádání opatření pro volbu nástrojů dle intenzity ohrožení.

2.4 Administrace a povinnost mlčenlivosti

V rámci výkonu přenesené působnosti ukládá SPOD obecnímu úřadu vést evidenci a spisovou dokumentaci dětí, včetně osobních údajů, záznamů o šetření v rodině a kopií soudních rozhodnutí. Spisová dokumentace může být využita pouze v zájmu dítěte a musí být uložena po dobu 15 let.

Klíčovým administrativně-právním aspektem je povinnost zachovávat mlčenlivost, která se vztahuje na zaměstnance a pověřené osoby i po skončení pracovního poměru. Zásadní pro řešení domácího násilí je, že povinnost mlčenlivosti chrání také údaje o místě pobytu rodiče, který se stal obětí domácího násilí v rodině s dítětem.⁴

2.5 Právní rámec sociálně-právní ochrany dětí

Ochrana dítěte v českém právním řádu představuje komplexní soubor právních norem a mechanismů, jejichž cílem je zajištění práv a oprávněných zájmů nezletilých osob. Vychází z ústavního pořádku, konkrétně z Listiny základních práv a svobod, která v článku 32 zaručuje rodičovství a rodině ochranu zákona a dětem zvláštní péči. Právní úprava se tak logicky promítá do mnoha odvětví, a to od rodinného a sociálního práva až po oblast školství a zdravotnictví, což vyžaduje součinnost širokého okruhu subjektů.⁵

Stěžejní legislativní rámec pro činnost OSPOD tvoří tyto hierarchicky uspořádané normy:

Úmluva o právech dítěte – sdělení č. 104/1991 Sb.

Úmluva o právech dítěte představuje klíčový mezinárodní dokument v oblasti ochrany práv dítěte, který dítěti přiznává plný rozsah lidských práv. Obsahuje všechno od potřeb dítěte až po jeho vývoj. Dokument deklaruje rodinu jako přirozené prostředí pro růst a blaho dítěte a přiznává jí právo na ochranu a pomoc ze strany státu. Současně zdůrazňuje povinnost rodičů o dítě řádně pečovat. Současně zakotvuje princip „nejlepšího zájmu dítěte“, který musí být předním hlediskem při všech rozhodnutích týkajících se dětí. Orgány veřejné moci jsou tak povinny při své činnosti upřednostňovat ochranu, bezpečí a všestranný rozvoj nezletilých osob. Úmluva dále garantuje dítěti právo

⁴ INFORMAČNÍ PORTÁL PRO ORGÁNY SOCIÁLNĚ-PRÁVNÍ OCHRANY DĚTÍ. *Systém sociálně-právní ochrany dětí*, [online]. 2026. [cit. 2026-01-10]. Dostupné z WWW: <https://www.ospod.cz/informace/obecne/system-socialne-pravni-ochrany-deti-v-cr/>.

⁵ MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *Legislativa a systém sociálně-právní ochrany*. [online]. 2026 [cit. 2026-02-26]. Dostupné z WWW: <https://mpsv.gov.cz/legislativa-a-system-socialne-pravni-ochrany>

na ochranu před všemi formami fyzického či psychického násilí, zanedbávání, zneužívání nebo vykořisťování, a to jak v rodinném prostředí, tak mimo něj.⁶

Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

Tento zákon upravuje systém ochrany práv a oprávněných zájmů dětí v České republice. Jeho cílem je zajistit příznivý vývoj dítěte, chránit jeho blaho a podporovat rodinu při plnění rodičovských funkcí. Zákon vymezuje působnost OPOD, stanovuje určitá opatření a upravuje také náhradní péči.⁷

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Občanský zákoník představuje základní soukromě právní rámec pro úpravu rodinných vztahů. Pro problematiku domácího násilí je klíčový § 751, který umožňuje soudu rozhodnout o omezení, dokonce vyloučení práva společného obydlí.⁸

Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních

Tento procesní předpis je zásadní pro rychlou ochranu dítěte. Zde je důležitý institut předběžného opatření, kterým může soud nařídit, aby bylo dítě neprodleně předáno do péče určené osoby nebo zařízení, pokud se ocitlo v situaci vážného ohrožení.⁹

Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky

Policie ČR hraje v systému ochrany obětí nezastupitelnou roli díky institutu vykázaní. Polici je oprávněná vykázat agresora ze společného obydlí na dobu 14 dnů, pokud lze důvodně předpokládat útok na život nebo zdraví. Zákon zároveň ukládá Polici povinnost o vykázaní informovat příslušný OSPOD.¹⁰

⁶ DUNOVSKÝ, Jiří. *Problematika dětských práv a komerčního sexuálního zneužívání dětí u nás a ve světě*. Grada, 2005. str. 17 ISBN 978-80-247-6316-3.

⁷ ČESKO. *Zákon č. 359/1999 Sb., zákon o sociálně-právní ochraně dětí. § 6*. [online]. 1999. [cit. 2026-03-01]. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-359>

⁸ ČESKO. *Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. § 751*. [online]. 2012. [cit. 2026-03-01]. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89?text=%C2%A7%20751>

⁹ ČESKO. *Zákon č. 292/2013 Sb., zákon o zvláštních řízeních soudních. § 452*. [online]. 2013 [cit. 2026-03-01]. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2013-292?text=%C2%A7%20452>

¹⁰ ČESKO. *Zákon č. 273/2008 Sb., zákon o Policii České republiky. § 44-47*. [online]. 2008. [cit. 2026-03-01]. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-273?text=%C2%A7%2044>

2.6 Standardy kvality

Zavedení standardů kvality do oblasti sociálně-právní ochrany dětí představuje klíčový mechanismus pro objektivní měření a zvyšování úrovně poskytovaných služeb. Legislativní rámec pro tento proces definuje § 6 vyhlášky č. 473/2012 Sb., která byla vydána jako prováděcí předpis k zákonu o sociálně-právní ochraně dětí. Tyto standardy v podstatě tvoří komplexní systém kritérií, jež vnitřně upravují pracovní postupy orgánů SPOD a jasně definují mantinely jejich jednání ve vztahu k dětem, jejich zákonným zástupcům i dalším odpovědným osobám.

Povinnost řídit se těmito pravidly se vztahuje na široké spektrum institucí zapojených do systému ochrany. Vedle Ministerstva práce a sociálních věcí a Úřadu pro mezinárodněprávní ochranu dětí se jedná především o krajské úřady, obecní úřady a krajské pobočky Úřadu práce.¹¹

Vlastní obsah standardů je rozdělen do 14 tematických oblastí, které pokrývají celý výkon sociálně-právní ochrany. První část se zaměřuje na provozní aspekty, jako je dostupnost jak místní, tak časová, kvalita prostředí a informování veřejnosti o výkonu SPOD. Další blok tvoří personální standardy, které řeší zabezpečení výkonu, proces zaškolování nových pracovníků a jejich profesní růst. Klíčovou částí jsou pak procesní standardy.

Ty upravují první kontakty s případy a vyhodnocují rizika. Tento proces zahrnuje jak preventivní opatření, tak následné plánování konkrétní pomoci prostřednictvím IPOD (individuální plán ochrany dítěte), který je průběžně aktualizován podle vývoje situace v rodině. Systém doplňují pravidla pro sdílení dat, povinnost vést spisovou dokumentaci, další postupy a návaznost na další subjekty.¹²

¹¹ ÚŘAD PRO MEZINÁRODNĚPRÁVNÍ OCHRANU DĚTÍ. *Standardy kvality sociálně-právní ochrany dětí*, [online]. 2026 [cit. 2026-01-10]. Dostupné z [www: https://www.umpod.cz/standardy-kvality-spod](https://www.umpod.cz/standardy-kvality-spod)

¹² STANDARDY KVALITY SOCIÁLNĚ-PRÁVNÍ OCHRANY. *Manuál implementace standardů kvality*, [online]. 2026 [cit. 2026-01-10]. Dostupné z [www: https://www.mpsv.cz/cms/documents/3871ae4e-67fc-cdbe-7375-b52b503550a1/manual_PO.pdf](https://www.mpsv.cz/cms/documents/3871ae4e-67fc-cdbe-7375-b52b503550a1/manual_PO.pdf)

3 Specifika postupů OSPOD a řízení mezioborové kompetence ve veřejné správě

Specifickou roli v rámci organizační struktury sociální správy zastává kurátor pro děti a mládež. Zatímco sociální pracovník OSPOD se zaměřuje na rodinu komplexně, kurátor se specializuje na děti vyžadující zvýšenou pozornost z důvodu poruch chování, které jsou v případech domácího násilí často symptomatickým voláním o pomoc. Podle poznatků je kurátor klíčovým aktérem v momentech, kdy traumata z rodinného prostředí přerůstají v delikvenci nebo sociální vyloučení nezletilých. Jeho činnost v systému veřejné správy propojuje represivní složku státu s preventivním a sanativním působením, čímž zajišťuje, že ochrana dítěte je vykonávána i ve vysoce konfliktních a krizových situacích.¹³

3.1 Organizační rámec a principy v sociálně-právní ochraně dětí

Veřejný systém ochrany dětí, realizovaný v rámci státní správy a samosprávy, nese odpovědnost za několik stěžejních oblastí.

Včasná detekce ohrožení a zajištění bezpečnosti. Prvním úkolem systému je schopnost včas rozpoznat, že dítěti někdo ubližuje. Úřady musí umět efektivně přijímat podněty od veřejnosti i odborníků a následně tyto informace prověřit. Pokud se podezření na týrání nebo zanedbávání potvrdí, musí systém okamžitě jednat a zajistit dítěti bezpečné zázemí.

Sanace rodinného prostředí. Stát se primárně snaží o to, aby rodiny zůstaly spolu. Pokud je to jen trochu možné, je prioritou pomoci rodičům vyřešit jejich problémy tak, aby se předešlo odebrání dítěte. Pokud už k rozdělení rodiny dojde, intervence směřuje k nápravě situace, která by umožnila bezpečný návrat dítěte domů.

Kontrolní a koordinační činnost. Stát v tomto systému vystupuje jako garant odbornosti a zákonnosti výkonu ochrany dětí. Tato role je naplňována prostřednictvím závazných standardů sociálně-právní ochrany a implementací

¹³ PEMOVÁ, Terezie a PTÁČEK, Radek. *Data o dětech: Sociálně-právní ochrana dětí v České republice v datech*. Grada Publishing a.s., 2022. str. 51-53 ISBN 978-80-271-1338-5.

systemu včasné intervence, což zajišťuje jednotný a profesionální přístup napříč všemi orgány veřejné správy.¹⁴

Mezi obecné principy v sociální ochraně patří:

- princip zákonnosti,
- princip ochrany sociálních práv,
- princip ochrany slabšího účastníka,
- principy uplatňované v oblasti sociálně-právní ochrany dětí,
- princip preventivního působení vůči rodičům a rodinnému prostředí,
- princip nejlepšího zájmu a blaha dítěte,
- princip zachování přirozených rodinných vazeb dítěte,
- princip subsidiarity,
- princip individuálního přístupu,
- princip vzájemné spolupráce.¹⁵

3.2 Hlavní zásady sociálněprávní ochrany dětí

V rámci systému sociálněprávní ochrany a prevence je nezbytně dodržovat specifické zásady, které zajišťují efektivitu a bezpečnost péče. Podle odborné literatury lze tyto principy shrnout do následujících sedmi oblastí:

1. Zásada komplexní péče o děti: je to základní pilíř, který vnímá děti jako biopsychosociální jednotku. Sociální pracovník nesmí na dítě nahlížet pouze jako na objekt péče, ale jako na aktivní subjekt, který má svá specifická práva v každé fázi svého vývoje.
2. Zásada multidisciplinární spolupráce: tato spolupráce je důležitým aspektem při efektivním řešení složitých případů. Při řešení se vyžaduje koordinovaný postup odborníků a to od sociálních pracovníků přes pediatry až po orgány činné v trestním řízení a právníky.
3. Zásada odbornosti a specializace: klíčovým faktorem je schopnost personálu správně identifikovat a řešit krizové situace. Moderní pojetí klade na důraz na to, aby prioritou zůstala sanace původního rodinného prostředí.

¹⁴ PEMOVÁ, Terezie a PTÁČEK, Radek. *Sociálně-právní ochrana dětí pro praxi*. Praha: Grada, 2012. str. 27–30 ISBN 978-80-247-4317-2.

¹⁵ PRŮŠOVÁ, Lenka; NOVOTNÁ, Věra a VOJTÍŠEK, Petr. *Praxe sociální práce v sociálně-právní ochraně dětí*. Praha: Univerzita Karlova, Nakladatelství Karolinum, 2025. str. 30-34 ISBN 978-80-246-6100-1.

4. Zásada organizačních forem a metod práce: sociálně-právní ochrana využívá široké spektrum odborných metod, které sahají od individuální a skupinové práce s rodinou až po specializované sociální terapie. Z hlediska organizačního uspořádání dělíme tyto činnosti na formu ambulantní a terénní. Ambulantní forma se většinou realizuje v prostorách úřadu OSPOD, v odborných poradnách či ve specializovaných zařízeních. Klient (dítě či rodič) do těchto institucí dochází za účelem osobního setkání, během něhož jsou řešeny krizové situace, úřední úkony spojené s kolizním opatrovnictvím nebo poradenské a vzdělávací aktivity. Tato forma umožňuje výkon správy v kontrolovaném a bezpečném prostředí úřadu. Terénní forma probíhá přímo v přirozeném prostředí, kde dítě žije. Zahrnuje sociální šetření v rodinách, sociálně-aktivizační služby nebo doprovázení rodin. Terénní práce je pro veřejnou správu klíčová, neboť umožňuje sociálnímu pracovníkovi získat autentický vhled do fungování rodinného systému a objektivně posoudit životní podmínky dítěte, což je v případech domácího násilí nezbytný podklad pro další rozhodování.
5. Zásada připravenosti, pohotovosti a pružnosti: v kontextu domácího násilí je faktor času rozhodující. Tento princip zdůrazňuje nezbytnost bezodkladné reakce orgánů veřejné moci na vzniklou krizovou situaci. Vyžaduje existenci a dostupnost služeb s nepřetržitým provozem, jako jsou krizové linky pomoci nebo zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc, která jsou schopna poskytnout odborné poradenství i bezpečné útočiště v jakoukoliv denní dobu.
6. Zájem a prospěch dítěte: základní a etické nařízení vycházející z Úmluv o právech dětech. Jakékoliv rozhodování orgánů musí být podřízeno otázce, co je v dané chvíli nejprospěšnější pro budoucí vývoj a bezpečí konkrétního dítěte.
7. Zásada sociální prevence: cílem není pouze řešení již vzniklých krizí, ale především jejich systematické předcházení. Účinná prevence sociálně-patologických jevů je nejhumánnější způsob ochrany ohrožených dětí.¹⁶

3.3 Postavení sociálního pracovníka na OSPOD

Činnost sociálního pracovníka OSPOD na úrovni obcí s rozšířenou působností představuje výkon přenesené působnosti státu. Mezi jeho hlavní role a nástroje patří:

¹⁶ OLÁH, Michal a ROHÁČ, Ján. *Sociálněprávní ochrana dětí a sociální kuratela*. BEKI design, s. r. o. 2008. str. 80-84 ISBN 978-80-89271-35-1.

- Klíčový pracovník: iniciuje kontakt s rodinou (často na popud soudu, školy či policie) a nastavuje spolupráci.
- Tvůrce Individuálního plánu ochrany dítěte (IPOD): má zákonnou povinnost zpracovat IPOD do jednoho měsíce od přijetí podnětu. Tento plán strukturuje proces pomoci, definuje konkrétní kroky k podpoře dítěte a určuje termíny jejich vyhodnocení.
- Kolizní opatrovník: zastupuje zájmy dítěte v soudních řízeních. Při vysoce konfliktních situacích musí individuálně posoudit, zda je přímá účast dítěte v jeho zájmu, nebo zda by pro něj byla neúměrně zatěžující.
- Koordinátor kvality: při všech úkonech se musí řídit závaznými standardy kvality, které upravují principy práce s klientem i personální a organizační zajištění výkonu ochrany dětí.¹⁷

¹⁷ HRICOVÁ, Alena; URBAN, David a ONDRÁČEK (ED.) Stanislav. *Sociální práce: Současné trendy*. Grada Publishing a.s, 2024. str. 234-236 ISBN 978-80-271-5131-8.

4 Dítě jako oběť domácího násilí

Dítě jako oběť domácího násilí je vystaveno vědomým i nevědomým aktivitám dospělého, které jsou na dítěti páčány za účelem vynucení nadvlády a kontroly. Tyto opakované a dlouhodobé projevy, často s téměř každodenní přítomností a vzrůstající intenzitou, se odehrávají v soukromí domova, což ztěžuje jejich odhalení. Následkem je poškození fyzického i psychického zdraví dítěte a narušení jeho celkového vývoje.¹⁸

4.1 Definice a znaky domácího násilí

V odborné rovině se pojem domácí násilí interpretuje jako stav, kdy jeden z členů rodiny uplatňuje nad ostatními neoprávněnou moc a nadvládu. Podstatou je využití převahy k potlačování práv a integrity jiné osoby v rámci rodinného kruhu. Domácí násilí bylo v minulosti vnímáno spíše jako tabuizované téma, které se omezovalo na soukromou sféru rodiny. Současné odborné poznatky, které zastávají i Ševčík a Špatenková, však potvrzují, že tento fenomén prostupuje celou společností napříč všemi sociálními vrstvami. Není tedy výsadou pouze sociálně deprivovaných skupin, ale může zasáhnout i rodiny s vysokým socioekonomickým statusem, bez ohledu na vzdělání, věk nebo národnostní příslušnost.

Důležitým aspektem definice je fakt, že domácí násilí nelze redukovat pouze na fyzické útoky. Zahrnuje širokou škálu destruktivního chování, jako je:

- psychický a emocionální nátlak,
- verbální agresivita a vulgarismy,
- zastrašování a přímé vyhrožování.

Zatímco obětí domácího násilí se může stát v podstatě kdokoliv. Od kojenců přes ženy a muže až po seniory. Tato práce se prioritně zaměřuje na nezletilé děti, které představují jednu z nejzranitelnějších skupin. Z hlediska rizikovosti se ve zvýšeném nebezpečí nacházejí zejména děti vyrůstající v dysfunkčních rodinách nebo ty, jejichž matka je sama vystavena týrání. Mezi další faktory, které mohou zvyšovat pravděpodobnost výskytu

¹⁸ ŠPATENKOVÁ, Naděžda. *Krizová intervence pro praxi*. 2., aktualiz. a dopl. vyd. Psyché. Praha: Grada, 2011. str. 110-111 ISBN 978-80-247-2624-3.

násilí, patří: složení rodiny (přítomnost nevlastního otce), zdravotní stav dítěte (handicap, mentální znevýhodnění), nebo psychosociální obtíže dítěte.

Právě u těchto dětí je role OSPOD nezastupitelná, neboť kombinace rodinné zátěže a specifických potřeb dítěte vyžaduje vysoce individuální a citlivý přístup při plánování ochranných opatření.¹⁹

4.2 Klasifikace forem domácího násilí a jeho symptomy

Při identifikaci domácího násilí je klíčové uvědomit si, že se málokdy vyskytuje v jediné izolované podobě. Většinou jde o komplexní systém agrese, který zasahuje různé oblasti života dítěte. Nejobvyklejší formou, kterou lze v rodinném prostředí detekovat, je fyzické týrání. To se projevuje záměrným působením bolesti skrze tělesné tresty, nezářidka i za použití různých předmětů. Na dítěti jsou pak patrné jasné tělesné příznaky, jako jsou nevysvětlitelné modřiny, popáleniny či vážnější poranění v podobě zlomenin. Tato forma násilí v dítěti vyvolává nejen fyzické utrpení, ale především trvalý stav ohrožení a strachu z jakéhokoliv fyzického kontaktu.

Neméně závažné, ačkoliv hůře identifikovatelné, je týrání psychické. Zde agresor využívá mechanismy systematického ponižování, kritizování a zesměšňování, čímž dítě terorizuje v soukromí i na veřejnosti. Tento proces často graduje skrze několik fází, které začínají citovým odmítáním a izolací, pokračují přes zneužívání důvěry dítěte až k naprostému nezájmu o jeho výchovu a citové potřeby. Dlouhodobým důsledkem takového zacházení bývá destabilizace dětské osobnosti, což se projevuje buď extrémně nízkým sebevědomím a nejistotou ve vztazích, nebo výrazným opožděním v psychosociálním vývoji.

Specifickou a velmi traumatizující oblast tvoří sexuální zneužívání, které definujeme jako vystavení nezletilé osoby nepatřičným sexuálním aktivitám či kontaktům pro uspokojení dospělého. Agrese může mít podobu dotykovou, zahrnující fyzické doteky a styk, ale i bezdotykovou, kam řadíme například vynucené sledování nevhodného obsahu nebo exhibicionismus. Tyto zásahy do intimity dítěte mají devastující vliv na jeho vnímání vlastního těla a hranic.

¹⁹ ŠEVČÍK, Drahomír a ŠPATENKOVÁ, Naděžda. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. Praha: Portál, 2011. str. 21-23 ISBN 978-80-7367-690-2

Poslední významnou kategorií, která je pro práci OSPOD klíčová, je zanedbávání. Na rozdíl od aktivního ubližování jde v tomto případě o pasivní formu násilí, kdy pečující osoby rezignují na naplňování základních potřeb dítěte. Tato deprivace se může týkat oblasti materiální a hygienické, ale i citové či vzdělávací. Dítě, kterému chybí adekvátní péče a podněty, se potýká s celkovým neprospíváním a zaostáváním v mentálním i tělesném růstu, což z něj činí jednu z nejohroženějších skupin v rámci sociálně-právní ochrany.²⁰

4.3 Psychologické aspekty násilí v rodinném systému

Vnitřní prožívání dítěte v násilném prostředí je charakteristické tzv. kognitivní disonancí. Tento stav vzniká v důsledku rozporu mezi přirozenou potřebou citové vazby k rodiči a prožívaným ohrožením z jeho strany. Dětská psychika tento konflikt často řeší internalizací viny. Dítě omlouvá agresora a příčinu násilí hledá ve vlastním pochybení, což je pro jeho vývoj destruktivnější než samotná fyzická bolest.

Z pohledu dynamiky lze identifikovat tyto klíčové faktory:

- Pocit moci: fyzický trest bývá často důsledkem rodičovského vyčerpání a slouží k okamžitému, leč falešnému znovuzískání pocitu moci.
- Transgenerační přenos: rodiče, kteří sami zažili v dětství násilí, mají tendenci tyto výchovné metody nevědomě opakovat.
- Subjektivní rozpoložení: míra trestu často neodpovídá chování dítěte, ale aktuální hladině stresu a únavy pečující osoby.
- Neúčinnost agrese: přestože násilí vynucuje krátkodobou poslušnost, z hlediska zdravého vývoje a budoucího chování dítěte je zcela neefektivní.

Tato psychologická rovina potvrzuje, že intervence OSPOD musí směřovat i k edukaci rodičů v oblasti zvládnání afektů a emocí, aby došlo k přerušení cyklu domácího násilí.²¹

²⁰ NÁRODNÍ ZDRAVOTNICKÝ INFORMAČNÍ PORTÁL. *Týrání dětí*. [online]. 2026. [cit. 2026-02-03] Dostupné z [www.https://www.nzip.cz/clanek/102-tyrani-deti](https://www.nzip.cz/clanek/102-tyrani-deti)

²¹ FILLIOZAT, Isabelle. *Dokonalý rodič neexistuje*. Bestseller. Brno: Computer Press, a. s, 2011. str. 41-43 ISBN 978-80-251-3317-0.

4.4 Dítě v traumatu domácího násilí

Při posuzování dopadů domácího násilí na dítě je nutné zohlednit také koncept rodinné resilience (odolnosti). Odolnost rodinného systému je v krizových situacích podmíněna sdílenými systémy víry a organizačními vzorci, které násilí zásadně narušuje. Destrukce těchto psychologických mechanismů pak v rodině s domácím násilím znemožňuje dítěti čerpat z rodinného prostředí potřebnou oporu, což zvyšuje riziko rozvoje posttraumatické stresové poruchy a vyžaduje cílenou pomoc ze strany OSPOD i dalších odborníků.²²

V rámci viktimologického pohledu lze u dětí identifikovat následující okruhy stresorů:

- Asistence u incidentů násilí: dítě je v roli přímého svědka konfrontováno s fyzickou agresí. Tato expozice násilí je vnímána jako forma psychického týrání, kdy dítě prožívá extrémní bezmoc a strach o osud blízké osoby.
- Zanedbávání v důsledku domácího násilí: sekundárním dopadem agrese je paralýza rodinných funkcí. Traumatizovaná oběť, vyčerpaná neustálým nátlakem, často ztrácí kapacitu pro adekvátní péči o potřeby dětí, zatímco agresor tyto potřeby zcela ignoruje.
- Mechanismus parentifikace (záměna rolí mezi rodičem a dítětem): dochází k patologickému obrácení rolí, kdy se dítě snaží útokům aktivně bránit nebo poskytuje týrané osobě emocionální útočiště a útěchu. Tento proces předčasného dospívání vede k potlačení vlastních vývojových potřeb dítěte.
- Sociální a ekonomická viktimizace: agresor často využívá ekonomické zdroje jako nástroj kontroly. Odmítání financování vzdělání či volnočasových aktivit vede k sociální izolaci dítěte a poklesu jeho životního standardu.
- Existenční úzkost a citové vydírání: děti bývají zatahovány do mocenských her agresora. Trpí paletou stresorů spojených s obavou o budoucnost, strachem z rozpadu rodiny nebo dokonce obavou o život rodiče.²³

Při analýze situace dětí v systému veřejné správy je nezbytné reflektovat fenomén, který odborná literatura označuje jako tzv. mýtus sirotka (orphan myth), popisující mylné

²² SOBOTKOVÁ, Irena. *Psychologie rodiny*. 3. vyd. Praha: Portál, 2012. str. 80-84 ISBN 978-80-262-0217-2.

²³ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Domácí násilí: nebezpečné rodinné vztahy ve 21. století*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2020. str. 174-177 ISBN 978-80-7380-806-8.

přesvědčení veřejnosti, že ústavní zařízení slouží primárně dětem bez rodinných příslušníků. Reálná data však tento mýtus vyvracejí, neboť úplní sirotci tvoří v České republice méně než 1 % dětí v náhradní výchově, zatímco naprostá většina dětí v systému má alespoň jednoho rodiče. Z hlediska problematiky domácího násilí je toto zjištění zásadní, protože potvrzuje, že práce OSPOD s rodinou umístěním dítěte do zařízení nekončí, ale naopak se musí zintenzivnit s cílem sanace rodinného prostředí a bezpečné obnovy narušených funkcí rodiny. Zachování těchto vazeb je klíčové pro identitu dítěte i v případech, kdy k jeho odebrání z péče došlo právě v důsledku traumatu z domácího násilí.²⁴

4.5 Dopady domácího násilí na školní fungování a role školy při detekci

Školní prostředí je často prvním místem, kde se důsledky domácího násilí projevují navenek skrze problematické chování dítěte. Zkušenost s rodičovským násilím zásadně narušuje pocit bezpečí domova a posiluje generalizovanou nejistotu, což vede k tomu, že děti mohou interpretovat i běžné projevy chování učitelů či vrstevníků jako signály nepřátelství. Tyto děti pak reagují buď uzavřením se do sebe, úzkostí a negací, nebo naopak agresivním jednáním a neposlušností.

Vágnerová upozorňuje na specifické vzorce chování, jako je např. mechanismus identifikace s agresorem, kdy se zejména chlapci mohou začít chovat agresivně ke spolužačkám či učitelkám, protože jim imponuje otcova moc. Pro pedagogické pracovníky je identifikace násilí obtížná, neboť starší děti se za rodinnou situaci často stydí a informace o týrání na veřejnost neproniknou. Škola však hraje klíčovou roli v systému sociálně-právní ochrany v případech, kdy chování dítěte naznačuje závažné vnitřní narušení rodiny, má učitel povinnost informovat orgány sociálně-právní ochrany dětí, které disponují kompetencemi k hlubší intervenci.²⁵

Tato oznamovací povinnost školských zařízení je ukotvena v zákoně č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí. Škola se na naplňování těchto povinností podílí zpravidla

²⁴ KONOPKOVÁ, Silvie. *Právo dítěte s nařízenou ústavní nebo uloženou ochrannou výchovou na styk s rodiči a dalšími osobami*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2024. str. 5-6 Academic papers. ISBN 978-80-286-0110-2.

²⁵ VÁGNEROVÁ, Marie. *Školní poradenská psychologie pro pedagogy*. Praha: Karolinum – nakladatelství Univerzity Karlovy, 2005. str. 263-264 ISBN 80-246-1074-4.

prostřednictvím sociálního pedagoga, jehož role je v procesu identifikace ohroženého žáka klíčová. Mezi zákonné povinnosti školy vůči OSPOD se řadí zejména:

Podání zprávy o dítěti. Na žádost OSPOD je škola povinna vypracovat zprávu o chování a prospěchu žáka, která obsahuje i další známé skutečnosti o jeho sociální situaci.

Účast na případových konferencích. Škola je povinna se na vyzvání účastnit případových setkání, kde se ve spolupráci s dalšími odborníky plánuje vhodný plán řešení situace žáka či rodiny.

Součinnost při výkonu agendy. Škola musí umožnit pracovníkům OSPOD přístup k žákům, za účelem provedení rozhovoru, pozorování ve třídě či komunikaci s pracovníky školy.

Pravidelná výměna podstatných informací mezi školou a pracovníky OSPOD je nezbytná pro poskytnutí komplexní péče dětem v obtížných životních situacích. Přestože tato kooperace naráží na různá úskalí jako je vysoká časová náročnost, nedostatečná komunikace či obavy z narušení osobních údajů, zůstává základním prvkem pro zajištění včasné a adekvátní pomoci ohroženým rodinám.²⁶

²⁶ DANĚK, Jiří a ŠMÍDA, Jan. *Metodika práce pro sociální pedagogy*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2024. str. 200-202 ISBN 978-80-244-6535-6.

5 Metodika výzkumu

Následující oddíl práce je věnován popisu postupu použitého při zpracování bakalářské práce zaměřené na téma specifika činnosti Orgánu sociálně-právní ochrany dětí v prostředí rodin s výskytem domácího násilí v okrese Příbram. Hlavním cílem práce je zhodnotit efektivitu současné intervenční praxe Orgánu sociálně-právní ochrany dětí v okrese Příbram při řešení domácího násilí a navrhnout opatření pro eliminaci zjištěných systémových či procesních nedostatků. Dílčím cílem je verifikovat úroveň součinnosti OSPOD s dalšími orgány veřejné správy a intervenčními službami a formulovat doporučení pro optimalizaci mezioborové spolupráce. Pro naplnění stanovených cílů byla zvolena kvalitativní metoda sběru dat formou polostrukturovaných rozhovorů.

5.1 Výběr respondentů

Respondenti pro realizaci rozhovorů byli vybráni z řad odborných pracovníků OSPOD v okrese Příbram, kteří se specializují na práci s ohroženými dětmi z rodin s výskytem domácího násilí.

Výzkumný vzorek tvořili:

- 4 pracovnice a 1 pracovník OSPOD Dobříš, kteří disponují praktickými zkušenostmi v oblasti domácího násilí na dětech.
- 2 pracovnice OSPOD Sedlčany, které se specializují na oblast domácího násilí v rámci ochrany práv dětí.

5.2 Průběh sběru dat

Data byla získávána prostřednictvím polostrukturovaných rozhovorů, které probíhaly osobně v kancelářích OSPOD Dobříš a Sedlčany. Před samostatným šetřením byl sestaven soubor 15 polostrukturovaných otázek zaměřené na role standardů kvality, administrativní náročnost, systémové nedostatky a na mezioborovou spolupráci. Potenciální účastníci výzkumu byli následně kontaktováni prostřednictvím e-mailu s žádostí o uskutečnění rozhovoru. Realizace rozhovorů proběhala se všemi účastníky zvlášť, v jejich přirozeném prostředí, což zajistilo klidné a diskrétní místo pro sdílení odborných zkušeností. Data byla zaznamenávána písemnou formou a následně zpracovaná metodou kódování. Průměrná délka jednoho rozhovoru se pohybovala okolo 25-30 minut.

6 Analýza dat

Tato kapitola je velmi důležitá pro zpracování metodické části a vede k přehlednému zpracování získaných poznatků. V následujícím textu jsou analyzovány jednotlivé rozhovory s pracovníky OSPOD, kteří poskytly odpovědi na výzkumné otázky. Pro zajištění objektivitu a lepší srozumitelnosti byla při zpracování použita metoda kódování.

6.1 Kódování rozhovorů

Následující text je zaměřen na kódování rozhovoru se sociálními pracovníky OSPOD z Dobříše a Sedlčan. Zvolený proces kódování umožnil převést rozsáhlé a neformální odpovědi respondentů do přehledných tematických oblastí. Díky kódování lze dobře zhodnotit efektivitu praxe OSPOD a zaměřit se na mezioborovou spolupráci.

6.1.1 Analýza rozhovoru se sociální pracovnící č. 1 z OSPOD Dobříš

Specifika prvního kontaktu a míra ohroženosti dítěte

Kódy: zajištění bezpečí, oddělené jednání, včasný zásah praktický průvodce.

Z výpovědi respondentky vyplývá, že v situacích s výskytem domácího násilí je naprosto klíčovým specifikem včasnost zásahu a striktní dodržování zákonných lhůt. Zejména 14denní lhůta v institutu vykázání, kdy policie vykáže agresora ze společného obydlí. Jako zásadní bezpečnostní prvek uvádí nutnost realizovat kontakt s ohroženou osobou a agresorem odděleně, aby nedocházelo k dalšímu nátlaku. Při následném vyhodnocování míry ohrožení dítěte se OSPOD opírá o doporučené postupy obsažené v praktickém průvodci pro pracovníky OSPOD a také z karty k identifikaci špatného zacházení s dětmi. Respondentka doplňuje, že v rámci tohoto procesu se vždy řeší i o jakou formu domácího násilí se jedná.

Legislativní nastavení

Kódy: dopady na dítě, mírné tresty, nedostatečnost.

Při hodnocení legislativního nastavení se respondentka vyjadřovala ještě k dřívější právní úpravě, a to velmi kriticky. Dle jejího názoru legislativa se nedostatečně zaměřovala na dopad domácího násilí na celkový vývoj dítěte. Za zásadní systémový nedostatek považuje příliš mírné postihy pro agresory, které z pohledu sociálně-právní ochrany vnímá jako nedostačující.

Administrativní náročnost

Kódy: zatížení, náročná dokumentace, časové omezení

V otázce zaměřené na administrativní náročnost vnímá sociální pracovníce vedení spisové dokumentace jako proces, který je pro pracovníky OSPOD extrémně zatěžující. Za problém považuje nutnost spisy vypisovat minimálně dvakrát a přísné nároky na formální správnost jako je hlídání termínů, podpisy a číselné údaje. Respondentka zdůrazňuje, že musí ukládat veškerou komunikaci včetně každého e-mailu či telefonátu. Vytváří to obrovskou zátěž a při vyšším počtu případů jen těžce zvladatelné. Tato administrativní práce je vnímaná jako bariéra, která omezuje sociální pracovníky v přímé sociální práci.

Standardy kvality OSPOD

Kódy: teoretický základ, znalost metodiky a postupů.

Respondentka uvádí, že tyto dokumenty tvoří nezbytný teoretický základ jejich odborné činnosti. Potvrzuje, že všichni pracovníci jsou s těmito standardy seznámeni a vnímají je jako rámec pro zajištění jednotného postupu na pracovišti. Ačkoliv jsou standardy kvality jako metodické vodítko, z kontextu výpovědi vyplývá, že slouží spíše jako ukotvení širších procesů než jako dokument, do kterého se neustále nahlíží.

Výchovná opatření

Kódy: soud, efektivita, administrativní náročnost

Při výběru vhodných opatření se respondentka vyjadřuje k praktickému využití výchovných opatření, přičemž za nejvíce osvědčený nástroj v případech domácího násilí považuje soudně stanovené dohledy nad výchovu dítěte. Zároveň však respondentka dodává, že tato úspěšnost je ale spojena s vysokou administrativní náročností. Z výpovědi vyplývá, že procesní složitost podávání podnětů k soudu a následná dokumentace kladou na pracovníky značné nároky, které mohou zpomalovat aplikaci těchto opatření.

Dostupnost návazných služeb

Kódy: nedostupnost, finanční bariéra, nízká kapacita.

Při hodnocení dostupnosti navazujících služeb v okrese Příbram identifikuje respondentka významné systémové nedostatky. Jako hlavní nedostatek označuje špatnou geografickou dostupnost a vysokou finanční náročnost některých služeb. Konkrétně sociální pracovníce poukazuje na absenci dostatečných kapacit specializované péče přímo v regionu, což nutí rodiny dojíždět do Prahy, například do centra Locika. Respondentka však doplňuje, že i tato pracoviště jsou přeplněná což v kombinaci s velkou

vzdáleností zásadně limituje možnost včasné a plynulé terapeutické pomoci pro děti zasažené domácím násilím.

Mezioborová spolupráce

Kódy: časová prodleva, úřední záznam, doprovod.

Při hodnocení aktuální úrovně spolupráce s Policií České republiky volí respondentka známku 2-3, přičemž odůvodnění spočívá v neúměrně dlouhých lhůtách pro předávání klíčových informací (úřední spisy). Jako kritický příklad z praxe udává situaci, kdy úřední záznam o případě domácího násilí dorazil na OSPOD až s půlročním zpožděním, což v daném kontextu respondentka označila jako za nepoužitelné pro včasnou intervenci. Na druhou stranu respondentka pozitivně hodnotí přímou součinnost s policií. Vyzdvihuje ochotu policistů poskytovat součinnost při šetření v terénu a zajišťovat doprovod pracovníků v rizikových situacích. Z této výpovědi vyplývá, že zatímco personální spolupráce funguje na dobré úrovni, zásadním nedostatkem zůstává administrativa a tok informací.

Případové konference

Kódy: oddělenost, bezpečí a ochrana oběti, aktivita subjektů.

Z rozhovoru se sociální pracovníci vyplývá, že u případů domácího násilí je prioritou bezpečnost, proto OSPOD pořádá dvě oddělené případové studí. Zvláště pro oběť a zvláště pro agresora, protože zainteresované strany se nesmí potkat a ani o sobě vědět. Mezioborovou součinnost v okrese Příbram hodnotí pracovnice kladně. Školy, lékaři i soudy jsou v těchto případech velmi aktivní a poskytují potřebné informace k doplnění a ucelení případu.

Spory mezi OSPOD a jinými orgány

Kódy: bezkonfliktnost, spolupráce, komunikace.

V rámci výkonu agendy respondentka neregistruje žádné kompetenční spory s jinými orgány veřejné správy. Spolupráci se soudy popisuje jako partnerskou a založenou na úzkém kontaktu, při kterém mohou využívat i telefonickou konzultaci. Z rozhovoru vyplývá, že soudní orgány v okrese Příbram reflektují odborné návrhy OSPOD, což přispívá k bezproblémovému průběhu soudních řízení.

Systém mezioborové spolupráce

Kódy: spokojenost, funkční spolupráce.

Při závěrečném hodnocení respondentka uvádí, že ji aktuálně nastavený systém vyhovuje. Přestože v předchozích otázkách rozhovoru narazila na dílčí nedostatky, v celkovém pohledu nemá žádné konkrétní návrhy na změny v této oblasti. Naznačuje to tedy, že spolupráce s ostatními subjekty je dostačující pro výkon sociálně-právní ochrany dětí v oblasti domácího násilí.

6.1.2 Analýza rozhovoru se sociálním pracovníkem č. 2 z OSPOD Dobříš

Specifika prvního kontaktu a míra ohroženosti dítěte

Kódy: separace agresora, ochrana dokumentace, zamezení kontaktu.

Podle druhého respondenta spočívají hlavní specifika v důsledné separaci agresora a oběti během prvotních i následných opatření OSPOD. Agresor je zpravidla zcela vyloučen z klíčových jednání a pohovorů, aby byla zajištěna bezpečnost ohrožených osob. Zásadním prvkem je pak vedení spisové dokumentace, která je pro agresora i další nepovolené osoby zcela nepřístupná, čímž je chráněno soukromí a citlivé údaje oběti. Při hodnocení míry ohroženosti dítěte sociální pracovník uvedl, že každé dítě vystavené domácímu násilí, až už v roli přímé či sekundární (pozorovatel), je automaticky klasifikované jako dítě ohrožené dle § 6 zákona o sociálně-právní ochraně dětí.

Legislativní nastavení

Kód: dostatečnost legislativy.

Sociální pracovník považuje současné legislativní nastavení za vyhovující a dostatečné pro ochranu dětí v situacích domácího násilí. Podle jeho názoru nespočívá problém v samotném znění zákonů, ale v reálné dostupnosti konkrétních intervenčních prostředků pracovníků.

Administrativní náročnost

Kódy: běžné postupy, neomezuující.

Respondent hodnotí administrativní náročnost vedení spisové dokumentace v případech domácího násilí jako standardní součást výkonu SPOD. Vedení spisů považuje jako běžné a klíčová specifika nespátruje v administrativě, nýbrž v samostatných metodách komunikace a způsobem práce přímo v rodinném prostředí zasaženém domácím násilím.

Standardy kvality OSPOD

Kódy: individuální přístup, neaplikování.

Podle respondenta vyplývá, že nedokáže objektivně posoudit role Standardů kvality sociálně-právní ochrany dětí při zajišťování jednotného postupu. Ve své vlastní intervenční praxi v případech domácího násilí se o tyto standardy zásadněji neopírá a nevyužívá je jako přímé metodické vodítko pro konkrétní kroky v rodině.

Výchovná opatření

Kódy: motivační vs sankční charakter, krizová pomoc, represe.

Dle respondenta nelze jednoznačně určit nejúčinnější opatření, neboť jeho úspěchy závisí na tom, zda dotčená strana pochopí jeho smysl. Obecně tento smysl platí i v rámci jiných případů SPOD, nikoliv pouze u domácího násilí. Pokud se mluví o napomenutí či dohledu, jedná se o motivační opatření, nikoliv o sankční. U obětí domácího násilí tyto nástroje považuje za neúčinné. Na straně agresora respondent spatřuje větší efektivitu v represivních opatřeních realizovaných orgány činnými v trestním řízení. Za nejúčinnější označuje krizovou pomoc (právní poradenství, zajištění chráněného bydlení, psychologická pomoc) směřující k oběti.

Dostupnost návazných služeb

Kódy: nedostupnost, slabé zasíťování.

V rámci dostupnosti návazných služeb respondent potvrzuje existenci systémových nedostatků v rámci okresu Příbram. Upozorňuje na slabé zasíťování regionu podpůrnými službami a dostupnost návazné péče. Kvalitativní stránku služeb nehodnotí, protože s nimi nemá přímou osobní zkušenost.

Mezioborová spolupráce

Kódy: aktivní přístup, součinnost.

Při hodnocení aktuální úrovně spolupráce s Policií České republiky volí sociální pracovník známku 1. Uvádí, že ve své praxi se setkal s tím, že policejní složky přistupují k problematice domácího násilí s velkou vážností a vysokou aktivitou při řešení konkrétních incidentů. V zájmu ochrany dítěte vždy policejní složky konzultují jednotlivá řešení s pracovníky OSPOD.

Případové konference

Kód: absence praktické zkušenosti oddělenost.

V otázce směřující na pořádání případových konferencí respondent uvádí, že doposud nebyl aktérem či organizátorem tohoto formátu setkání.

Spory mezi OSPOD a jinými orgány

Kód: bezkonfliktní kooperace.

Při dotazování na případné kompetenční spory s jinými orgány veřejné správy respondent uvádí, že nemá s takovými situacemi zkušenost. Tudiž v okrese Příbram jsou pravomoci a kompetence jasně definované a nedochází zde k žádným konfliktům.

Systém mezioborové spolupráce

Kódy: absence návrhů, spokojenost.

Zde respondent neuvedl žádné konkrétní změny, které by chtěl změnit. V předchozích odpovědích uvedl, že nastavené kompetence vnímá jako funkční a nenaráží na žádné spory.

6.1.3 Analýza rozhovoru se sociální pracovnící č. 3 z OSPOD Dobříš

Specifika prvního kontaktu a míra ohroženosti dítěte

Kódy: prioritou je bezpečí, odborná metodika.

Z rozhovoru s pracovnící OSPOD vyplývá, že naprostou prioritou je zajištění bezpečí všech zúčastněných osob a ochrany pro zdravý vývoj dítěte. Zásadním postojem je, že se na dítě pohlíží jako na týrané i v situacích, kdy je agrese směřována pouze na jednoho z rodičů. K oblasti míry ohrožení se respondentka vyjádřila, že vyhodnocování míry ohrožení se opírá o odbornou metodiku a je důležité sledovat, zda je dítě ohroženo přímě anebo nepřímě. Také zmínila, že je důležitá kooperace s ostatními subjekty (policie, lékaři a školy) při posuzování míry ohrožení.

Legislativní nastavení

Kódy: legislativní progres, formy násilí.

Respondentka aktuální legislativní nastavení hodnotí pozitivně, díky tomu, že je dobře ukotvené široké spektrum forem domácího násilí. Zdůrazňuje posun v pohledu na méně zjevné formy agrese (psychické zesměšňování), které je nyní zákonem považováno za rovnocenné fyzickému týrání. I přes celkovou spokojenost respondentka připouští, že v každé legislativě se mohou najít mezery, které mohou omezovat rozsah práce při ochraně dětí.

Administrativní náročnost

Kódy: administrativní zatížení, časová dotace, limitace.

Z vyjádření sociální pracovníce je administrativní stránka agendy velmi nadměrná a omezující. Za hlavní zátěž považuje, že musí spisy být velmi dobře vypracované a obsahovat veškeré detaily. Upřímně odpověděla, že ji administrativní práce omezuje v přímé péči s rodinou a často ji zabírá 70 % její pracovní náplně.

Standardy kvality OSPOD

Kódy: teoretický základ, funkční prvek.

Z odpovědi respondentky vyplívá, že standardy kvality OSPOD mají zásadní význam při zajišťování jednotného a efektivního postupu. Vnímá je jako klíčovým systémem, který sjednocuje metodické kroky v rámci domácího násilí a slouží jako jistota v poskytování kvalitní úrovně služeb. Z jejího pohledu jsou to funkční prvky, které popisují formální výkon sociální práce.

Výchovná opatření

Kódy: dohled, podnět k soudu, respekt.

Za nejvíce osvědčené výchovné opatření v případě domácího násilí považuje respondentka dohled nad výchovou, který je uskutečňován na základě podnětu OSPOD k příslušnému soudu. Specifikem těchto opatření je i vázanost na Policii a státní zástupce. Respondentka vnímá zapojení represivních složek jako nezbytný nástroj k zajištění respektu u stran konfliktu.

Dostupnost návazných služeb

Kódy: špatná dostupnost, přeplněnost, chybí včasnost.

Sociální pracovníce při hodnocení dostupnosti navazujících služeb uvedla, že největší problém je v dostupnosti. Rodiny často musí dojíždět několik kilometrů, což není v jejich možnostech a některé ze služeb jsou i placené. Dalším úskalím uvádí, že služby jsou většinou přeplněné a nejsou kapacity na nové klienty. Když tyto služby jsou přeplněné, chybí zde včasná pomoc dětem ohrožených domácím násilím, a to považuje za velký nedostatek.

Mezioborová spolupráce

Kódy: délka trvání, spolupráce, administrativa.

Při hodnocení mezioborové spolupráce respondentka vybrala známku 2, prý pouze jenom kvůli délce trvání vyřízení spisové dokumentace. Jinak totiž spolupráce s policií je

velmi dobrá. Jsou spolu v neustálém kontaktu, pokud mají problém, vždy ho společně aktivně vyřeší a také jsou vždy k dispozici, když je potřeba. Z rozhovoru vyplývá, že jediné úskalí jsou lhůty pro vyřízení úředních záznamu, tedy administrativa. Jinak je se součinností policií velmi spokojená.

Případové konference

Kódy: dvě konference, diskrétnost, spolupráce.

Sociální pracovnice uvedla, že pokud se jedná o případy domácího násilí vždy se musí pořádat dvě případové konference. Jedna s obětí a druhá s agresorem. Jsou zde striktní pravidla, musí se dodržet diskrétnost, bezpečí, profesionalita a vybudovat si důvěru v pracovníka. Je důležité, aby strany o sobě nevěděly, nekontaktovali se a za žádných okolností se nesmí potkat. Respondentka v rámci zapojování ostatních subjektů jako jsou lékaři a škola sdělila, že neměla nikdy žádný problém ve spolupráci. Po oslovení vždy dané subjekty aktivně sdělily potřebné informace, a i byly ochotní doplnit případné nedostatky.

Spory mezi OSPOD a jinými orgány

Kód: žádné spory.

Z rozhovoru s respondentkou vyplývá, že žádné spory s jinými orgány ve své praxi nezažila. Uvádí, že se soudy jsou jako partneři, na které se mohou vždy obrátit. Soudy většinou dají i na jejich návrhy, samozřejmě musí zanechat mlčenlivost, ale pokud dají návrh soudu, tak ten se rád přikloní na jejich stranu.

Systém mezioborové spolupráce

Kódy: žádné návrhy, vyhovující.

Pracovnice uvedla, že nemá žádné návrhy k vylepšení mezioborové spolupráce. Obecně ji spolupráce vyhovuje takto, jak probíhá doposud.

6.1.4 Analýza rozhovoru se sociální pracovnící č. 4 z OSPOD Dobříš

Specifika prvního kontaktu a míra ohroženosti dítěte

Kódy: ochrana dítěte, vždy ohroženo.

Sociální pracovnice uvádí, že nejdůležitější je ochrana zdraví dítěte a oběti. Tím pádem první kontakt je dobré mít předem domluvený a může probíhat i za přítomnosti Policie ČR. Určitě musíme být opatrní ve sdělování informací, musíme dodržet mlčenlivost a také vždy řešit všechno odděleně od agresora sděluje respondentka. Pokud se mluví o míře ohrožení, jednoduše dítě je vždy ohroženo. Při šetření se pak zaměřuje

na to, zda dítě je přímou obětí nebo svědkem, jaká forma domácího násilí zde probíhá, jak často k domácímu násilí dochází a různé další faktory.

Legislativní nastavení

Kód: dostatečné.

Respondentka sděluje, že současnou legislativu vnímá jako rámcově dostatečnou. Vyzdvihuje funkčnost předběžných opatření, institutu vykazání a pohlížení na dítě v rámci bezpečí a zdravého vývoje.

Administrativní náročnost

Kódy: velmi náročná, omezující.

Dle respondentky je administrativní práce velmi náročná. Popisuje, jak detailní spisy musí být, co všechno musí obsahovat, několikrát se mohou i doplňovat a zapisuje se každý kontakt s ostatními subjekty. Přestože chápe důležitost veškeré dokumentace, tak musí uznat, že celková administrativa v rámci domácího násilí ji velmi omezuje v přímé práci s klienty.

Standardy kvality OSPOD

Kód: velká role, obsah standardů.

Z rozhovoru s pracovníci vyplývá, že Standardy kvality SPOD hrají velkou roli v oblasti domácího násilí. Je v nich uvedeno, jak by mělo probíhat šetření, jak správně vést záznamy a podrobné vyhodnocování situace dítěte. Tím pádem i tvorba individuálního plánu ochrany dítěte, také definují pracovní postupy, a i mezioborovou spolupráci.

Výchovná opatření

Kódy: dohled, neúčinnost napomenutí.

Jako nejčastěji používané výchovné opatření respondentka uvádí dohled nad výchovou nezletilého dítěte. Samozřejmě krizová pomoc je nejúčinnější v okamžité izolaci dítěte a pokud hovoříme o napomenutí, tak to se nám v praxi neosvědčilo, nemá pro agresora žádnou váhu oznamuje respondentka.

Dostupnost návazných služeb

Kódy: vysoká omezenost, přeplněnost.

Z rozhovoru vyplývá, že dostupnost návazných služeb v rámci domácího násilí je velmi omezená. Jedním z důvodů je přeplněná kapacita těchto služeb a za druhé dostupnost. Za většinou služeb musí rodiny dojíždět a za některé dokonce i platit.

Nejhorší systémový nedostatek respondentka vidí v čekacích lhůtách a přeplněnosti dětských psychiatriích. Občas nás to staví do špatné pozice, kdy musíme aktivně reagovat a poskytnou rychlou pomoc uvádí sociální pracovníce.

Mezioborová spolupráce

Kódy: spolupráce, chybí včasnost.

Sociální pracovníce ohodnotila spolupráci s Policií ČR známkou 2. Velice oceňuje ochotu spolupráce v rámci doprovodu do rodin při šetření nebo i s realizací institutem vykazání. Jediný nedostatek je v rychlosti přenosu informací.

Případové konference

Kódy: specifika, oddělený průběh, aktivní spolupráce.

Respondentka sděluje, že v oblasti domácího násilí má případová konference svá specifika. Nejdůležitější je oddělený průběh konference, kdy probíhá každá zvlášť. Je to důvodem, aby se oběť nebála mluvit otevřeně a aby ji agresor nemohl nějakým způsobem zastrašit. V rámci spolupráce s ostatními subjekty (lékař, škola) uvádí, že nikdy neměla žádný problém, všichni aktivně spolupracovali.

Spory mezi OSPOD a jinými orgány

Kód: absence sporů.

Respondentka uvádí, že ve své dosavadní praxi nezaznamenala žádné kompetenční spory s jinými orgány veřejné správy.

System mezioborové spolupráce

Kódy: nedostatečnost služeb, kooperace.

Z odpovědi respondentky vyplývá, že by pouze chtěla rozšířit kapacitu a dostupnost v rámci návazných služeb, protože to by velmi pomohlo v rámci aktivní ochrany dětí.

6.1.5 Analýza rozhovoru se sociální pracovnící č. 5 z OSPOD Dobříš

Specifika prvního kontaktu a míra ohroženosti dítěte

Kódy: citlivost, bezpečí, informovanost.

Při popisu prvního kontaktu v rodině respondentka uvedla, že musí být výrazněji citlivější než u jiných případů. Nejdůležitější je zajistit bezpečí dítěte i ohrožené osoby a zároveň mít situaci pod kontrolou. Často také pracují s omezenými informacemi a musí vyhodnocovat každé signály, které vyplynou na povrch. Zdůrazňuje, že oproti jiným případům je zde riziko manipulace ze strany agresora a celkové bagatelizace případu. Při vyhodnocování míry ohrožení dítěte používají standardizované nástroje a posuzují více

oblastí. Zkoumá se fyzické bezpečí, psychický stav dítěte, vztahy v rodině a přítomnost násilí.

Legislativní nastavení

Kódy: komplexnost, klíčové problémy.

Z hlediska legislativního nastavení respondentka poukazuje na fakt, že ačkoliv je zákonná úprava komplexní, její praktické použití je občas výzva. V rámci rozhovoru vyplývá, že klíčovým problémem je dokazování psychické formy domácího násilí a dalším limitem jsou procesní lhůty, které občas neodpovídají krizové situaci v rodině.

Administrativní náročnost

Kódy: náročnost, omezení přímé práce.

Pracovnice OSPOD vnímá administrativu jako velmi náročnou a často omezující v přímé práci s rodinou. Uvádí, že v případech domácího násilí je dokumentace obzvláště rozsáhlá, protože je nutné detailně zaznamenat všechny skutečnosti pro další postupy v řízení. Z výpovědi vyplývá, že administrativní požadavky představují výraznou bariéru v poskytování efektivní pomoci v těchto případech.

Standardy kvality OSPOD

Kódy: primární nástroj, sjednocení a formální.

Respondentka sděluje, že standardy kvality vnímá jako primární nástroj, který přispívá k sjednocení pracovních postupů. Zároveň poukazuje na to, že v praxi mohou standardy působit spíše formálně a jejich přínos při řešení složitých případů domácího násilí je omezený. Přesto všichni pracovníci jsou s těmito standardy seznámeni.

Výchovná opatření

Kódy: dohled, kombinace opatření, nedostatečné je napomenutí.

Při výběru vhodných opatření respondentka uvádí, že nejosvědčenější je stanovení dohledu nad výchovou dítěte, což je realizováno soudním rozhodnutím. Dále uvádí, že zejména kombinace tohoto opatření se spoluprací s odbornými službami nebo krizovou pomocí se jeví jako vysoce funkční. Naopak za nejméně účinné opatření respondentka považuje napomenutí, protože v kontextu domácího násilí nemá dostatečně motivační účinek.

Dostupnost návazných služeb

Kódy: nedostatek, omezenost.

V rámci analýzy dostupnosti navazujících služeb v okrese Příbram pracovnice OSPOD identifikuje zásadní bariéry a systémové nedostatky, zejména ve třech oblastí. Jako první uvádí nedostatek dětských psychologů a terapeutů, a to výrazně omezuje včasnou pomoc pro ohrožené děti. Další nedostatek vidí v omezujících kapacitách pobytových služeb zejména azylových domů. Jako třetí jsou dlouhé čekací lhůty na danou odbornou pomoc.

Mezioborová spolupráce

Kódy: dobrá spolupráce, dílčí nedostatky, individualita.

Spolupráce s Policií České republiky je pracovníci OSPOD hodnocena jako spíše dobrá, což odpovídá známce 2. Uvádí, že ve většině případů funguje komunikace i spolupráce na uspokojivé úrovni, zejména v situacích domácího násilí nebo institutu vykazání. Snížení ze známky jedna je důvod to, že vážně včasnost předávání informací a úplnost spisové dokumentace. Respondentka dodává, že samozřejmě spolupráce se může lišit v závislosti na konkrétních pracovištích či regionu.

Případové konference

Kódy: ideální nástroj, náročnost, oddělenost, bezpečí a ochrana.

Z rozhovoru vyplývá, že případová konference je ideální nástroj mezioborové spolupráce, ale na druhou stranu je velmi náročná, protože je důležité zachovat bezpečnost a případ v oblasti domácího násilí uskutečnit odděleně. Pracovnice v rámci hodnocení spolupráce uvádí, že se občas naskytnou nějaké neshody nebo spíše systémové překážky, jako součinnost se zdravotnickým personálem. Z výpovědi lze usoudit, že se jedná spíše o ojedinělé situace a s ostatními subjekty je spolupráce na dobré vlně.

Spory mezi OSPOD a jinými orgány

Kódy: žádné spory, spolupráce, soud Příbram.

Respondentka uvádí, že se se žádnými významnými kompetenčními spory ve své praxi nesešla. Spolupráce s orgány veřejné správy vnímá jako profesionální, na dobré úrovni a s velmi dobrou důvěrou. Pracovnice vyzdvihuje velmi dobrou spolupráci se soudem v Příbrami, které si velmi cení.

Systém mezioborové spolupráce

Kód: proces sdělování.

Na závěr respondentka sdělila, že by prioritní změnu provedla v procesu sdělování informací mezi jednotlivými subjekty. Z výpovědi vyplývá požadavek na efektivnější komunikaci, aby byla rychlejší a ochrana dětí koordinovanější.

6.1.6 Analýza rozhovoru se sociální pracovnící č. 6 z OSPOD Sedlčany

Specifika prvního kontaktu a míra ohroženosti dítěte

Kódy: absence specifík, bagatelizace násilí, ohrožení dle § 6.

Respondentka uvádí, že specifika prvního kontaktu v rámci domácího násilí se neliší od standardních postupů SPOD. Zásadní je pro nic kvalita informací získané od policie a ostatních subjektů. Největším úskalím přímé práce respondentka považuje tendenci obětí domácí násilí bagatelizovat, což komplikuje navázání kontaktu a intervenci. Při míře ohrožení dítěte se pracovníce striktně drží § 6 zákona o sociálně-právní ochraně dětí, podle něhož je dítě v prostředí domácího násilí vždy ohroženo. Při každém šetření je tedy důležité pohlížet na dítě jako na ohrožené a následná individualizace případu se odvíjí od konkrétní formy násilí.

Legislativní nastavení

Kódy: adekvátnost, deficit návazných služeb.

Pracovnice OSPOD uznává, že současná legislativa je plně vyhovující a dostatečná pro ochranu dětí. Deficit však spatřuje v navazujících odborných službách, které jsou pro výkon SPOD v praxi důležité. Zásadní deficit spatřuje ve špatné dostupnosti a nedostatku volných kapacit. Z jejího pohledu tedy ochrana dítěte nenaráží na nedostatečnou právní úpravu, ale na praktické nedostatky zajistit včasnou pomoc.

Administrativní náročnost

Kódy: standardní, bez omezení.

Z rozhovoru se sociální pracovnící vyplývá, že administrativní náročnost v oblasti domácího násilí je běžnou součástí její profese. Na rozdíl od jiných respondentů nevnímá administrativu jako zátěž, ale přirovnává ji k běžné pracovní činnosti. Uvádí, že ji proces dokumentace nijak neomezuje v přímém kontaktu s rodinou.

Standardy kvality OSPOD

Kód: stěžejní role.

Dle respondentky jsou standardy kvality SPOD zásadní pro zajištění jednotného postupu při řešení domácího násilí. Zdůrazňuje, že tyto standardy tvoří primární klíč pro profesní činnost a jsou důležité pro výkon pracovníků.

Výchovná opatření

Kódy: neúčinnost, dobrovolnost, spolupráce.

V otázce zaměřené na výchovná opatření respondentka vyjadřuje skeptický postoj, kdy uvádí, že žádné z opatření nepovažuje za účinné. Klíč k efektivitě spatřuje v rovněž dobrovolné spolupráce s rodiči. Zdůrazňuje, že ani krizové intervence typu vykázaní agresora ze společného obydlí nezaručuje dlouhodobé zlepšení, pokud chybí motivace aktérů k nápravě.

Dostupnost návazných služeb

Kódy: vysoká omezenost, absence služeb.

V rámci dostupnosti návazných služeb respondentka tvrdí, že v současné době je velmi nízká dostupnost a kvalita poskytovaných služeb. Ve své odpovědi se zaměřuje na absenci konkrétních služeb a také na dlouhodobou obsazenost. Za zásadní problémy uvádí nedostupnost, obsazenost, zpoplatnění a nedostatek odborných pracovníků.

Mezioborová spolupráce

Kódy: součinnost, efektivita, mezioborová shoda.

Pracovnice hodnotí aktuální spolupráci s Policií ČR nejlepší možnou známkou a to za 1. Hlavním důvodem je podle ní odbornost a kompetence u zasahujících policistů. Ve své odpovědi zmiňuje, že příslušníci policie vykazují vysokou míru informovanosti a proškolení v problematice domácího násilí. V praxi toto vede k jednotnějšímu postupu při ochraně ohrožených dětí a vniká zde mezioborová shoda.

Případové konference

Kódy: nerealizace, ochrana oběti, individualita.

Respondentka sděluje, že za její dobu působení v dané oblasti k realizaci konferencí nedošlo. Důvodem je psychologický stav oběti, která odmítá sdílet dané informace s ostatními subjekty. Z odpovědi vyplývá, že multidisciplinární řešení je velmi rizikové v sekundární traumatizaci oběti. Naznačuje tedy, že problematika domácího násilí je individuální práce s jednotlivými aktéry.

Spory mezi OSPOD a jinými orgány

Kód: absence sporů.

Při dotazování na případné kompetenční spory s jinými orgány veřejné správy respondentka uvádí, že se doposud s žádnými spory nesešla.

Systém mezioborové spolupráce

Kódy: nedostatečnost služeb, kooperace.

Pracovnice z OSPOD uvádí, že kdyby mohla tak by chtěla zajistit dostupnost a rychlost návazných služeb. Jinak spolupráce mezi institucemi je velmi dobrá a všichni spolu kooperují dle potřeb.

6.1.7 Analýza rozhovoru se sociální pracovnící č. 7 z OSPOD Sedlčany

Specifika prvního kontaktu a míra ohroženosti dítěte

Kódy: prioritizace bezpečí, neutrální prostředí, ohrožení dle § 6.

Pracovnice OSPOD uvádí, že primárním úkolem při prvním kontaktu je zajistit bezpečí. U rodin s výskytem domácího násilí je značný rozdíl oproti rodinám bez výskytu násilí, neboť šetření jsou v těchto případech náročnější, sděluje respondentka. Jako další specifikum je oddělená komunikace, kdy rozhovor probíhá s každým účastníkem zvlášť. S dítětem je preferován rozhovor na neutrální půdě, většinou ve škole nebo doma, avšak vždy o samotě bez přítomnosti jiných osob. Dále respondentka vysvětluje, že samotný proces vyhodnocení míry ohrožení se řídí dle § 6 zákona o sociálně-právní ochraně dětí. Také je zásadní součinnost s dětskými krizovými centry a s Policií ČR. Rozhodujícím faktorem pro další postupy je analýza, která ukáže, zda je dítě bezprostředně ohroženo na životě či zdraví, od čehož se odvíjí následná individualizace opatření.

Legislativní nastavení

Kódy: dostatečné, aplikační limity, kolize práv.

Při hodnocení legislativního nastavení respondentka sděluje, že současné nastavení je v základu dostatečné a kvalitní. Zásadní problém spatřuje v samotné praxi, kde dochází k častým komplikacím při realizaci. Hlavní problém nachází ve střetu právních rovin, a to práva dítěte na život v bezpečném prostředí bez násilí a práva rodiče na styk s nezletilým. Z výpovědi vyplývá, že tato kolize zájmu ztěžuje práci OSPOD, protože je velmi náročné vyvažovat oba zmíněné aspekty.

Administrativní náročnost

Kódy: zatěžující, limitující, nekompromisní.

Dle pracovnice je administrativní náročnost značně zatěžující až neefektivní. Z výpovědi vyplývá, že rozsah spisové dokumentace je vnímán jako limitující faktor, který čerpá spoustu času, jenž by mohl být věnován terénnímu šetření či přímé práci s rodinou. Respondentka kritizuje především nekompromisnost metodiky vedení spisu. Tento stav vnímá jako velký systémový nedostatek, což oslabuje primární poslání OSPOD.

Standardy kvality OSPOD

Kódy: metodické kroky, klíčové.

Respondentka vnímá standardy kvality SPOD jako soubor nutných metodických kroků, které jsou nezbytné k realizaci následných právních a sociálních opatření. Z výpovědi vyplývá, že dodržování těchto standardů je klíčové zejména v situacích, kdy je nutné přistoupit k předběžným opatřením.

Výchovná opatření

Kódy: časová dotace, neúčinnost.

V této otázce pracovnice vyzdvihuje vysokou efektivitou poradenských a krizových služeb, které rodinám poskytují nezbytnou odbornou podporu. Jako funkční vnímá i stanovené dohledy, u nichž však naráží na značné časové limity pracovníků. Respondentka sděluje, že frekvence návštěv v rodině jednou za tři měsíce jsou sporadické a nepostačující pro zjištění reálných změn v násilném prostředí.

Dostupnost návazných služeb

Kódy: vysoká omezenost, absence služeb.

Při hodnocení dostupnosti odborné pomoci respondentka identifikuje závažné systémové nedostatky v rámci okresu Příbram. Nejzávažnější je nedostatek pedopsychologů (psychologové pro děti) a pedopsychiatrů (psychiatri pro děti), což prodlužuje čekací lhůty na terapeutické služby pro ohrožené děti. Další deficit je spatřován v oblasti azylových domů, kde jsou kapacity neustále naplněné. Také respondentka poukazuje na problém v nedostupnosti pěstounské péče a lůžkových zařízení. Pozitivní zkušenost naopak uvádí v souvislosti s Dětským krizovým centrem v Praze.

Mezioborová spolupráce

Kód: záleží na příslušníkovi.

V rámci mezioborové spolupráce s Policií ČR respondentka volí hodnocení známou 2-. Jako důvod uvádí, že efektivita součinnosti záleží na konkrétním pracovníkovi policejního sboru. Z výpovědi vyplývá, že někteří příslušníci projevují vysokou míru ochoty a porozumění pro případy domácího násilí, u jiných je naopak z osobní zkušenosti pracovnice patrná absence hlubšího zájmu o spolupráci.

Případové konference

Kódy: zřídka, stav oběti, spolupráce.

Pracovnice OSPOD sděluje, že k realizaci případových konferencí dochází zřídka. Hlavní bariéra je psychologický stav oběti, která často odmítá sdílet citlivé informace. Pokud se konference uskutečňují, je úroveň součinnosti zapojených subjektů hodnocena kladně, projevují ochotu ke spolupráci, i když mají své specifické časové a organizační limity.

Spory mezi OSPOD a jinými orgány

Kód: žádné kompetenční spory.

Při dotazování na případné spory respondentka neidentifikuje žádné kompetenční spory s ostatními orgány veřejné správy.

Systém mezioborové spolupráce

Kódy: informační propojenost, dostupnost a včasnost.

Respondentka spatřuje zlepšení v systému propojení a informovanosti všech zapojených subjektů při řešení domácího násilí. Dále zdůrazňuje nutnost posílení dostupnosti a rychlosti návazných služeb, které jsou nutné pro včasnou ochranu dítěte.

7 Zhodnocení výzkumu

Dle provedené analýzy sedmi rozhovorů s pracovníky OSPOD lze vyvodit, že systém ochrany dětí v oblasti domácího násilí v okrese Příbram vykazuje vysokou míru stability. Přestože je systém hodnocen jako funkční, naráží se v praxi na bariéry, které jsou dány především v kapacitním omezení návazných služeb a vysokou administrativní zátěží.

7.1 Komparativní analýza

Při hodnocení mezioborové spolupráce byla většinou respondentů označena součinnost s Policií ČR jako vysoce profesionální, přičemž tato složka je vnímána jako klíčový partner v systému ochrany. Jediný prokazatelný deficit spočívá v oblasti včasnosti doručování úřední dokumentace, což v některých případech zpomaluje včasnost řešení. Hlavní shoda nastala v otázce geografické a kapacitní nedostupnosti odborných služeb. Respondenti se shodují s velkou vzdáleností návazných služeb, která stěžuje práci sociálním pracovníkům. Mírný rozdíl výsledků byl zaznamenán v oblasti administrativní zátěže. Zatímco u respondentky ze Sedlčan a respondenta z Dobříše není administrativa vnímaná jako limitující faktor, u zbývajících pracovníků se projevila kritika vysoké časové náročnosti. Následkem administrativní náročnosti bývá omezení v přímé práci s rodinou ohroženou domácím násilím což oslabuje roli OSPOD.

7.2 Návrhy a doporučení pro praxi

Nejprve je důležité zapracovat na decentralizaci a rozšíření odborné pomoci. Dát podnět ke vzniku více dětských psychologů, advokátních center a intervenčních center přímo v menších městech, aby se snížila dojezdová vzdálenost. Tímto by pravděpodobně došlo k zmenšení finančních a časových nákladů a mohla by se zvýšit motivace k dobrovolné spolupráci rodiny s odborníky. Dalším doporučením je systémová podpora sociálních pracovníků v oblasti administrativní náročnosti. Časová náročnost by mohla být zmírněná digitalizací daných procesů a vytvoření jednotné aplikace, která by sloužila ke komunikaci mezi OSPOD, policií a soudy. Tuto časovou úsporu by mohli pracovníci využít v přímé práci s rodinou ohroženou domácím násilím. Vhodné by bylo i rozšíření preventivní osvěty na úrovni místní samosprávy. Například vytvořit online aplikaci, která by obsahovala konkrétní postupy, co dělat v případě ohrožení, kontakty na krizové linky a intervenční centra, tlačítko na přivolání pomoci a další užitečné informace.

Závěr

Cílem bakalářské práce bylo zhodnotit efektivitu současné intervenční praxe Orgánu sociálně-právní ochrany dětí v okrese Příbram při řešení domácího násilí a navrhnout opatření pro eliminaci zjištěných systémových či procesních nedostatků. Dílčím cílem bylo verifikovat úroveň součinnosti OSPOD s dalšími orgány veřejné správy a intervenčními službami a formulovat doporučení pro optimalizaci mezioborové spolupráce. K naplnění stanovených cílů bylo využito empirického šetření založené na rozhovorech, které pomohly zformulovat závěrečné zhodnocení.

Výsledky výzkumného šetření potvrzují, že pracovníci OSPOD prokazují značnou profesionalitu při realizaci šetření v terénu a udržují funkční součinnost s mezioborovými institucemi, jako jsou školská zařízení, Policie ČR a ostatní. Šetření potvrdilo, že intervencí praxe OSPOD se v krizových momentech domácího násilí ukazuje jako vysoce operativní a odborně kvalifikovaná. Podařilo se získat pohled na silné stránky, ale také pojmenovat systémové nedostatky.

Získaná data z rozhovorů zároveň poukazují na existenci systémových bariér. Zatímco fáze intervence a diagnostika problému probíhá bez problému, zásadní deficit nastává v oblasti následné odborné péče. Respondenti shodně popisují nedostupnost služeb, na které by mohly rodinu odkázat. Největší problém je v dostupnosti, nedostatku dětských psychologů a malé kapacity azylových domů. Další oblast, kterou by se dalo zlepšit, je včasné získávání dokumentace od Policie ČR. Pro pracovníky je důležité dostávat dokumenty o násilí v rodině co nejdříve, pro včasný zásah a ochranu dítěte.

Předložený výzkum otevírá širší odbornou debatu o limitech současného systému sociálně-právní ochrany dětí. Výsledky naznačují, že efektivita pomoci není závislá pouze na odbornosti jednotlivých pracovníků OSPOD, ale především na provázanosti navazujících služeb a rychlosti procesních postupů v rámci veřejné správy. Vzhledem k identifikovaným bariérám se jako přínosné jeví další zkoumání této problematiky, které by se mohlo zaměřit například na komparaci efektivity intervenčních procesů v jiných krajích ČR, nebo na podrobnou analýzu vnímání této spolupráce z pohledu Policie ČR a soudní moci. Kontinuální pozornost věnovaná těmto oblastem je nezbytným předpokladem pro vytvoření skutečně funkční a bezpečné sítě pro ohrožené rodiny.

Pro budoucnost celého systému je důležité se zaměřit na dlouhodobé fungování a udržitelnost služeb. Zásadní opatření představuje decentralizace služeb, aby se pomoc k dětem dostávala mnohem dřív. Současně je nutné zavést nezbytnou modernizaci komunikace mezi zapojenými subjekty.

Tato bakalářská práce tedy nabízí nejenom teoretický pohled, ale i konkrétní podněty, jak lépe urychlit pomoc v rámci domácího násilí v okrese Příbram. Lze předpokládat, že využití těchto doporučení, by mohlo vést k bezpečnějšímu prostředí nejen v daném okrese, ale mohlo by inspirovat i další regiony, potýkající se s podobnými systémovými překážkami.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Domácí násilí: nebezpečné rodinné vztahy ve 21. století*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2020. 308 s. ISBN 978-80-7380-806-8.
2. DANĚK, Jiří a ŠMÍDA, Jan. *Metodika práce pro sociální pedagogy*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2024. str. 200-202 ISBN 978-80-244-6535-6.
3. DUNOVSKÝ, Jiří. *Problematika dětských práv a komerčního sexuálního zneužívání dětí u nás a ve světě*. Grada, 2005. 252 s. ISBN 978-80-247-6316-3.
4. FILLIOZAT, Isabelle. *Dokonalý rodič neexistuje*. Bestseller. Brno: Computer Press, a. s., 2011. 192 s. ISBN 978-80-251-3317-0.
5. HEGER, Vladimír. *Komunikace ve veřejné správě*. Grada Publishing a.s, 2012. 256 s. ISBN 978-80-247-3779-9
6. HRICOVÁ, Alena; URBAN, David a ONDRÁČEK (ED.) Stanislav. *Sociální práce: Současné trendy*. Grada Publishing a.s, 2024. 304 s. ISBN 978-80-271-5131-8.
7. KONOPKOVÁ, Silvie. *Právo dítěte s nařízenou ústavní nebo uloženou ochrannou výchovou na styk s rodiči a dalšími osobami*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2024. 192 s. Academic papers. ISBN 978-80-286-0110-2.
8. OLÁH, Michal a ROHÁČ, Ján. *Sociálněprávní ochrana dětí a sociální kuratela*. BEKI design, s. r. o. 2008. 256 s. ISBN 978-80-89271-35-1.
9. PEMOVÁ, Terezie a PTÁČEK, Radek. *Sociálně-právní ochrana dětí pro praxi*. Praha: Grada, 2012. 192 s. ISBN 978-80-247-4317-2.
10. PEMOVÁ, Terezie a PTÁČEK, Radek. *Data o dětech: Sociálně-právní ochrana dětí v České republice v datech*. Grada Publishing a.s, 2022. 472 s. ISBN 978-80-271-1338-5.
11. PRŮŠOVÁ, Lenka; NOVOTNÁ, Věra a VOJTÍŠEK, Petr. *Praxe sociální práce v sociálně-právní ochraně dětí*. Praha: Univerzita Karlova, Nakladatelství Karolinum, 2025. str. 30-34 ISBN 978-80-246-6100-1.
12. SOBOTKOVÁ, Irena. *Psychologie rodiny*. 2. vyd. Praha: Portál, 2012. 224 s. ISBN 978-80-262-0217-2.
13. ŠÁMALOVÁ, Kateřina a VOJTÍŠEK, Petr. *Sociální správa: Organizace a řízení sociálních systémů*. Grada Publishing a.s, 2021. 456 s. ISBN 978-80-271-2195-3.

14. ŠEVČÍK, Drahomír a ŠPATENKOVÁ, Naděžda. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. Praha: Portál, 2011. 192 s. ISBN 978-80-7367-690-2
15. ŠPATENKOVÁ, Naděžda. *Krizová intervence pro praxi. 2.*, aktualiz. a dopl. vyd. Psyché. Praha: Grada, 2011. 200 s. ISBN 978-80-247-2624-3.
16. VÁGNEROVÁ, Marie. *Školní poradenská psychologie pro pedagogy*. Praha: Karolinum – nakladatelství Univerzity Karlovy, 2005. 430 s. ISBN 80-246-1074-4.

Elektronické zdroje

1. ČESKO. *Zákon č. 359/1999 Sb., zákon o sociálně-právní ochraně dětí. § 6*. [online]. 1999. [cit. 2026-03-01]. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-359>
2. ČESKO. *Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. § 751*. [online]. 2012. [cit. 2026-03-01]. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89?text=%C2%A7%20751>
3. ČESKO. *Zákon č. 292/2013 Sb., zákon o zvláštních řízeních soudních. § 452*. [online]. 2013 [cit.2026-03-01]. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2013-292?text=%C2%A7%20452>
4. ČESKO. *Zákon č. 273/2008 Sb., zákon o Policii České republiky. § 44-47*. [online]. 2008. [cit. 2026-03-01]. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-273?text=%C2%A7%2044>
5. INFORMAČNÍ PORTÁL PRO ORGÁNY SOCIÁLNĚ-PRÁVNÍ OCHRANY DĚTÍ. *Systém sociálně-právní ochrany dětí*, [online]. 2026. [cit. 2026-01-10]. Dostupné z WWW: <https://www.ospod.cz/informace/obecne/system-socialne-pravni-ochrany-deti-v-cr/>.
6. MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *Legislativa a systém sociálně-právní ochrany*. [online]. 2026 [cit. 2026-02-26]. Dostupné z WWW: <https://mpsv.gov.cz/legislativa-a-system-socialne-pravni-ochrany>
7. ÚŘAD PRO MEZINÁRODNĚPRÁVNÍ OCHRANU DĚTÍ. *Standardy kvality sociálně-právní ochrany dětí*, [online]. 2026 [cit. 2026-01-10]. Dostupné z WWW: <https://www.umpod.cz/standardy-kvality-spod>
8. STANDARDY KVALITY SOCIÁLNĚ-PRÁVNÍ OCHRANY. *Manuál implementace standardů kvality*, [online]. 2026 [cit. 2026-01-10]. Dostupné z

WWW:https://www.mpsv.cz/cms/documents/3871ae4e-67fc-cdbe-7375-b52b503550a1/manual_PO.pdf

9. NÁRODNÍ ZDRAVOTNICKÝ INFORMAČNÍ PORTÁL. *Týrání dětí*. [online]. 2026. [cit. 2026-02-03] Dostupné z WWW: <https://www.nzip.cz/clanek/102-tyrani-deti>

Seznam zkratek

ČR: Česká republika

IPOD: Individuální plán ochrany dítěte

MPSV: Ministerstvo práce a sociálních věcí

ORP: Obce s rozšířenou působností

OSPOD: Orgán sociálně-právní ochrany dětí

SPOD: Sociálně-právní ochrana dětí

VS: Veřejná správa

Seznam příloh

- I. Otázky z rozhovoru s pracovníky z OSPOD

Přílohy

PŘÍLOHA I

Otázky z rozhovoru s pracovníky z OSPOD

1. Jaká jsou specifika prvního kontaktu a šetření v rodině, kde je zjištěno domácí násilí (DN), oproti jiným typům ohrožení dítěte?
2. Jakým způsobem ve vaší praxi probíhá vyhodnocování míry ohrožení dítěte v prostředí DN?
3. Které intervenční a administrativní nástroje využívá vaše pracoviště nejčastěji k zajištění bezpečí dětí v rodinách zasažených domácím násilím?
4. Považujete současné legislativní nastavení (zejména zákon o SPOD a občanský zákoník) za dostatečné pro ochranu dětí v těchto situacích?
5. Jak hodnotíte administrativní náročnost vedení spisové dokumentace v případech DN? Omezuje vás v přímé práci s rodinou?
6. Jakou roli hrají Standardy kvality SPOD při zajišťování jednotného a efektivního postupu vašeho pracoviště v oblasti DN?
7. Která z dostupných výchovných opatření (např. napomenutí, dohled, krizová pomoc) se vám v praxi u rodin s DN nejvíce osvědčují?
8. Jaká jsou největší úskalí při práci s násilnou osobou (agresorem) v rámci sociálně-právní ochrany?
9. Vnímáte nějaké systémové nedostatky v dostupnosti návazných služeb (např. dětská psychoterapie, azylové domy) v okrese Příbram?
10. Jakým způsobem motivujete rodinu k dobrovolné spolupráci dříve, než musíte přistoupit k represivním opatřením?
11. Jak byste na škále 1–5 (1 – nejlepší, 5 – nejhorší) ohodnotil/a aktuální úroveň spolupráce s Policií ČR a proč?
12. Jak probíhá součinnost v případech, kdy dojde k institutu vykazání? Dostáváte informace od PČR včas a v dostatečné kvalitě?

13. Jaké máte zkušenosti s pořádáním případových konferencí u případů DN? Jsou všechny zapojené subjekty (škola, lékař, policie) dostatečně aktivní?
14. Narazil/a jste někdy na kompetenční spory mezi OSPOD a jiným orgánem veřejné správy (např. soudy, probační a mediační služby)? Pokud ano, tak jak se tyto situace řeší?
15. Kdybyste mohl/a změnit jednu věc v systému mezioborové spolupráce, která by vedla k lepší ochraně dítěte, co by to bylo?